Európsky parlament
2024-2029

PRIJATÉ TEXTY

P10_TA(2026)0123

Zlepšenie prepojenosti, zachovanie kultúrneho dedičstva a podpora miestnej excelentnosti v európskom cestovnom ruchu: destinačný manažment a rast regionálneho cestovného ruchu

Uznesenie Európskeho parlamentu z 28. apríla 2026 o zlepšení prepojenosti, zachovaní kultúrneho dedičstva a podpore miestnej excelentnosti v európskom cestovnom ruchu: destinačný manažment a rast regionálneho cestovného ruchu (2025/2120(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, najmä na jej článok 174, článok 195 a článok 349,

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1028 z 11. apríla 2024 o zbere a poskytovaní údajov týkajúcich sa služieb krátkodobého prenájmu ubytovania a o zmene nariadenia (EÚ) 2018/1724[1],

– so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/2831 z 23. októbra 2024 o zlepšení pracovných podmienok v oblasti práce pre platformy[2],

– so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/904 z 5. júna 2019 o znižovaní vplyvu určitých plastových výrobkov na životné prostredie[3],

– so zreteľom na rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ)

---

1 Ú. v. EÚ L, 2024/1028, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1028/oj.
2 Ú. v. EÚ L, 2024/2831, 11.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/2831/oj.
3 Ú. v. EÚ L 155, 12.6.2019, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/904/oj.

2023/936 z 10. mája 2023 o Európskom roku zručností[4],

– so zreteľom na odporúčanie Komisie (EÚ) 2025/1021 z 22. mája 2025 o dopravnej chudobe: zabezpečenie cenovo dostupnej, prístupnej a spravodlivej mobility[5],

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 5. marca 2025 s názvom Únia zručností (COM(2025)0090),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 26. februára 2025 s názvom Dohoda o čistom priemysle: spoločný plán konkurenciechopnosti a dekarbonizácie (COM(2025)0085),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 29. januára 2025 s názvom Kompas konkurencieschopnosti pre EÚ (COM(2025)0030),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 20. júla 2023 s názvom Smerom k spoločnému európskemu dátovému priestoru pre cestovný ruch: podpora spoločného využívania údajov v celom ekosystéme cestovného ruchu (C(2023)4787),

– so zreteľom na oznámenie Komisie zo 17. mája 2021 o novom prístupe k udržateľnému modrému hospodárstvu v EÚ – Transformácia modrého hospodárstva EÚ v záujme udržateľnej budúcnosti (COM(2021)0240).

– so zreteľom na oznámenie Komisie zo 4. marca 2021 s názvom Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv (COM(2021)0102),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 1. júla 2020 s názvom Európsky program v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť (COM(2020)0274),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 27. mája 2020 s názvom Správny čas pre Európu: náprava škôd a príprava budúcnosti pre ďalšie generácie (COM(2020)0456) a na sprievodný pracovný dokument útvarov Komisie s názvom Identifikácia potrieb obnovy Európy (SWD(2020)0098),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 20. mája 2020 s názvom Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030 – Prinavrátenie prírody do našich životov (COM(2020)0380),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 13. mája 2020 s názvom Cestovný ruch a doprava v roku 2020 a v ďalšom období

---

4 Ú. v. EÚ L 125, 11.5.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/936/oj.

5 Ú. v. EÚ L, 2025/1021, 26.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/1021/oj.

(COM(2020)0550) a na prijatie balíka opatrení v oblasti cestovného ruchu a dopravy,

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 11. decembra 2019 s názvom Európska zelená dohoda (COM(2019)0640),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 22. mája 2018 s názvom Nová európska stratégia pre kultúru (COM(2018)0267),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 24. októbra 2017 s názvom Silnejšie a obnovené strategické partnerstvo s najvzdialenejšími regiónmi EÚ (COM(2017)0623),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 2. júna 2016 s názvom Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo (COM(2016)0356) a na uznesenie Európskeho parlamentu z 15. júna 2017 o tejto agende[6],

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 20. februára 2014 s názvom Európska stratégia posilnenia rastu a zamestnanosti v odvetví pobrežného a námorného cestovného ruchu (COM(2014)0086) a na pracovný dokument útvarov Komisie z 30. marca 2017 o námornom cestovnom ruchu (SWD(2017)0126),

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 30. júna 2010 s názvom Európa ako popredná svetová destinácia cestovného ruchu – nový politický rámec pre európsky cestovný ruch (COM(2010)0352) a na uznesenie Európskeho parlamentu k tomuto oznámeniu z 27. septembra 2011[7],

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 30. júna 2021 s názvom Dlhodobá vízia pre vidiecke oblasti EÚ – smerom k zabezpečeniu silnejších, prepojených, odolných a prosperujúcich vidieckych oblastí do roku 2040 (COM(2021)0345),

– so zreteľom na správu Komisie zo 4. februára 2022 s názvom Spôsob transformácie cestovného ruchu a jej hodnotiace správy za roky 2023 a 2024,

– so zreteľom na správu Komisie z 21. septembra 2022 s názvom Nevyvážený rast cestovného ruchu na úrovni destinácií – hlavné príčiny, vplyvy, existujúce riešenia a osvedčené postupy: záverečná správa,

– so zreteľom na správu Komisie z 11. júna 2020 s názvom Správa o modrej ekonomike EÚ za rok 2020,

– so zreteľom na svoje uznesenie zo 7. júna 2022 o ostrovoch EÚ a politike súdržnosti: súčasná situácia a budúce výzvy[8],

---

6 Ú. v. EÚ C 331, 18.9.2018, s. 125.
7 Ú. v. EÚ C 56 E, 26.2.2013, s. 41.
8 Ú. v. EÚ C 493, 27.12.2022, s. 48.

– so zreteľom na svoje uznesenie zo 14. decembra 2022 o vykonávaní Novej európskej stratégie pre kultúru a stratégie EÚ pre medzinárodné vzťahy v oblasti kultúry[9],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 25. marca 2021 o vytvorení stratégie EÚ pre udržateľný cestovný ruch[10],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 19. júna 2020 o doprave a cestovnom ruchu v roku 2020 a v ďalšom období[11],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 24. októbra 2019 o negatívnom vplyve bankrotu spoločnosti Thomas Cook na cestovný ruch EÚ[12],

– so zreteľom na svoje uznesenie zo 14. novembra 2018 o viacročnom finančnom rámci na roky 2021 – 2027 – pozícia Európskeho parlamentu so zreteľom na dohodu[13],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 29. októbra 2015 o nových výzvach a stratégiách na podporu cestovného ruchu v Európe[14],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 8. septembra 2015 o smere k integrovanému prístupu ku kultúrnemu dedičstvu pre Európu[15],

– so zreteľom na svoje uznesenia z 25. októbra 2011 o mobilite a začlenení osôb so zdravotným postihnutím a Európskej stratégii pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020[16] a z 18. júna 2020 o európskej stratégii pre oblasť zdravotného postihnutia na obdobie po roku 2020[17],

– so zreteľom na závery Rady z 1. decembra 2022 s názvom Európsky program pre cestovný ruch do roku 2030,

– so zreteľom na závery Rady z 27. mája 2021 na tému Cestovný ruch v Európe pre nasledujúce desaťročie: udržateľný, odolný, digitálny, globálny a sociálny,

– so zreteľom na stanovisko Európskeho výboru regiónov z 10. decembra 2025 s názvom Rozvoj udržateľného a odolného cestovného ruchu v Európskej únii: stratégia vyváženého a

---

9 Ú. v. EÚ C 177, 17.5.2023, s. 78.
10 Ú. v. EÚ C 494, 8.12.2021, s. 106.
11 Ú. v. EÚ C 362, 8.9.2021, s. 55.
12 Ú. v. EÚ C 202, 28.5.2021, s. 73.
13 Ú. v. EÚ C 363, 28.10.2020, s. 179.
14 Ú. v. EÚ C 355, 20.10.2017, s. 71.
15 Ú. v. EÚ C 316, 22.9.2017, s. 88.
16 Ú. v. EÚ C 131 E, 8.5.2013, s. 9.
17 Ú. v. EÚ C 362, 8.9.2021, s. 8.

adaptívneho riadenia[18],

– so zreteľom na stanovisko z vlastnej iniciatívy Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru z 27. februára 2025 s názvom Cestovný ruch v EÚ: udržateľnosť ako hybná sila dlhodobej konkurencieschopnosti odvetvia [19],

– so zreteľom na Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím,

– so zreteľom na prehľad cestovného ruchu EÚ,

– so zreteľom na štatistický rámec na meranie udržateľnosti cestovného ruchu,

– so zreteľom na Európsky pilier sociálnych práv[20],

– so zreteľom na vyhlásenie z Palmy z 31. októbra 2023 s názvom Cesta k sociálnej udržateľnosti cestovného ruchu v EÚ, ktoré podpísali ministri cestovného ruchu členských štátov EÚ,

– so zreteľom na európske vyhlásenie o cyklistickej doprave z 3. apríla 2024[21],

– so zreteľom na správu OSN o cestovnom ruchu z 18. septembra 2018 s názvom Overtourism? – Understanding and Managing Urban Tourism Growth beyond Perceptions (Nadmerný cestovný ruch? Pochopenie a riadenie rastu mestského cestovného ruchu nad rámec vnímania),

– so zreteľom na príručky UNESCO o svetovom dedičstve, vrátane príručky z roku 2002 s názvom Managing Tourism at World Heritage Sites: a Practical Manual for World Heritage Site Managers (Riadenie cestovného ruchu v lokalitách svetového dedičstva: praktická príručka pre správcov lokalít svetového dedičstva) a súvisiace usmernenia o usmerňovaní správania návštevníkov,

– so zreteľom na Globálny etický kódex cestovného ruchu[22],

---

18 Ú. v. EÚ C, C/2026/761, 24.2.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/761/oj.

19 Ú. v. EÚ C, C/2025/2014, 30.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2014/oj.

20 Ú. v. EÚ C 428, 13.12.2017, s. 10.

21 Ú. v. EÚ C, C/2024/2377, 3.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2377/oj.

22 Svetová organizácia OSN pre cestovný ruch, Global Code of Ethics for Responsible Tourism - Roadmap for Responsible and Sustainable Tourism Development (Globálny etický kódex zodpovedného cestovného ruchu – plán zodpovedného a udržateľného rozvoja cestovného ruchu), 1. októbra 1999.

– so zreteľom na správu Enrica Lettu z 17. apríla 2024 s názvom Oveľa viac než len trh,

– so zreteľom na správu Maria Draghiho z 9. septembra 2024 s názvom Budúcnosť európskej konkurencieschopnosti,

– so zreteľom na štúdiu, ktorú si vyžiadal Výbor pre dopravu a cestovný ruch z 15. októbra 2018 s názvom Nadmerný cestovný ruch: jeho vplyv a možné reakcie politík,

– so zreteľom na článok 55 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na správu Výboru pre dopravu a cestovný ruch (A10-0078/2026),

A. keďže cestovný ruch priamo predstavuje približne 5 % HDP EÚ a je významným sociálno-ekonomickým odvetvím z hľadiska pridanej hodnoty, zamestnanosti a regionálnej súdržnosti s výraznými multiplikačnými účinkami v rôznych odvetviach; keďže po zohľadnení nepriamych a vedľajších vplyvov sa celkový príspevok tohto odvetvia zvýši približne na 10 % HDP EÚ; keďže v niektorých krajinách a regiónoch má cestovný ruch ešte vyšší podiel na zamestnanosti a HDP, čím podporuje regionálny rozvoj a znižuje nerovnosti; keďže 90 % odvetvia cestovného ruchu EÚ tvoria malé a stredné podniky (MSP) vrátane rodinných podnikov, ktoré sú obzvlášť zraniteľné voči krízam; keďže odvetvie cestovného ruchu EÚ zahŕňa približne 2,3 milióna MSP a zamestnáva približne 12,3 milióna ľudí; keďže Európa zostáva globálnym lídrom v cestovnom ruchu a najvyhľadávanejšou turistickou destináciou na svete napriek pretrvávajúcim hospodárskym a geopolitickým prekážkam[23], pričom sa predpokladá, že tento sektor prispeje 10,5 % k HDP EÚ, a to vďaka silnej dynamike zaznamenanej na začiatku roka[24];

B. keďže hospodársku hodnotu cestovného ruchu čoraz viac ohrozujú sociálne, kultúrne a environmentálne náklady vrátane tlakov na trh s bývaním, vyšších životných nákladov obyvateľov, fragmentácie obytných priestorov, neudržateľného využívania zdrojov a rastúceho zaťaženia základnej infraštruktúry; keďže desaťročia rastu zameraného na objem v spojení s regulačnými medzerami a medzerami v správe viedli k nevyváženému cestovnému ruchu; keďže táto dynamika si vyžaduje lepšiu správu a inteligentné, udržateľné a miestnym podmienkam prispôsobené riadenie dopytu; keďže

---

23 Európska komisia pre cestovný ruch, European travel maintains momentum in early 2025 despite rising global uncertainty (Európsky cestovný ruch si na začiatku roka 2025 udržiava dynamiku napriek rastúcej globálnej neistote), 7. mája 2025.

24 Svetová rada pre cestovanie a cestovný ruch, Travel and Tourism to Create 4.5MN New Jobs across the EU by 2035 (Odvetvie cestovania a cestovného ruchu vytvorí v EÚ 4,5 milióna nových pracovných miest do roku 2035), 9. apríla 2025.

cestovný ruch sám osebe nie je problémom a prevencia fóbie z cestovného ruchu si vyžaduje prijatie komplexnej stratégie, ktorá zosúladí hospodársky rast so sociálnym blahobytom, ochranou životného prostredia, zachovaním kultúrneho dedičstva a dlhodobou územnou odolnosťou;

C. keďže ekosystém cestovného ruchu zahŕňa mnoho odvetví, vrátane dopravy, cestovných kancelárií a cestovných agentúr, podporných služieb, ubytovania a stravovania, kreatívneho umenia a zábavy, ako aj športových a zábavných aktivít, a keďže je nevyhnutné umožniť ich súdržný rozvoj a odolnosť;

D. keďže rastúce náklady na prenájom ubytovania v celej EÚ prehlbujú neistotu v oblasti bývania a sociálne vylúčenie; keďže situácia je obzvlášť naliehavá v oblastiach s intenzívnym cestovným ruchom, kde nedostatok cenovo dostupného bývania sťažuje prilákanie a udržanie sezónnych a stálych pracovníkov v cestovnom ruchu, ako aj kľúčových odborníkov vo verejnom sektore; keďže cenová dostupnosť bývania, fungovanie miestnych komunít, konkurencieschopnosť MSP v ekosystéme cestovného ruchu a rovnaké podmienky na jednotnom trhu sú čoraz viac ovplyvnené krátkodobým prenájmom; keďže riešenia v oblasti krátkodobého prenájmu musia byť prispôsobené každej konkrétnej situácii, pričom opatrenia sa musia prijímať predovšetkým na miestnej úrovni;

E. keďže koncepcia udržateľného cestovného ruchu má zásadný význam pre zvýšenie konkurencieschopnosti tohto odvetvia, ochranu kultúrneho a prírodného dedičstva Európy vrátane zemepisných označení a vyváženie potrieb návštevníkov a miestnych komunít; keďže udržateľnosť spočíva na troch vzájomne prepojených pilieroch – hospodárskom, sociálnom a environmentálnom – pričom žiadny z nich sa nemôže vnímať izolovane od ostatných;

F. keďže sociálna udržateľnosť v cestovnom ruchu zahŕňa spravodlivé rozdelenie ekonomických prínosov, a to aj prostredníctvom diverzifikácie a zníženia sezónnosti tokov cestovného ruchu, ako aj rešpektovanie práv, potrieb a blahobytu obyvateľov, zachovanie kultúrneho dedičstva a súdržnosti komunity a poskytovanie kvalitných pracovných miest so spravodlivými pracovnými podmienkami; keďže sezónnosť cestovného ruchu naďalej prispieva k hospodárskej nestabilite, nedostatku pracovných síl a zaťaženiu miestnych komunít; keďže rozvoj sociálne udržateľného cestovného ruchu by mal posilňovať miestne komunity, a nie ich vystavovať neprimeranému tlaku;

G. keďže EÚ je plne odhodlaná plniť Agendu OSN 2030 pre udržateľný rozvoj a jej 17 cieľov udržateľného rozvoja, ktoré prijala Organizácia Spojených národov v septembri 2015; keďže Eurostat monitoruje pokrok EÚ pri dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja prostredníctvom súboru 102 ukazovateľov; keďže cestovný ruch môže

priamo prispieť k dosiahnutiu viacerých cieľov udržateľného rozvoja;

H. keďže zmena klímy má čoraz väčší vplyv na cestovný ruch, čo znamená, že je nevyhnutné prispôsobiť tomu aktivity, plány, produkty a zariadenia v oblasti cestovného ruchu; keďže udržateľnosť a odolnosť v odvetví cestovného ruchu zostávajú na národnej, regionálnej a miestnej úrovni nerovnomerné a prijatie udržateľných postupov členskými štátmi, miestnymi aktérmi a zainteresovanými stranami zo súkromného sektora sa naďalej opiera prevažne o dobrovoľnú angažovanosť;

I. keďže cestovný ruch zohrával úlohu pri formovaní územnej dynamiky v mnohých regiónoch EÚ; keďže regionálne prístupy k organizácii a rozvoju tejto činnosti viedli k rôznorodým konfiguráciám, ktoré ovplyvňujú ich trajektórie rastu a blahobytu; keďže odľahlé, najvzdialenejšie, vidiecke, okrajové, riedko osídlené a ostrovné regióny a určité pobrežné oblasti majú jedinečné a rozmanité charakteristiky vrátane environmentálnej zraniteľnosti, geografickej izolácie, odpojenia a závislosti od vonkajších zdrojov, čo si vyžaduje politické prístupy prispôsobené ich osobitným okolnostiam;

J. keďže dopravná prepojenosť má zásadný význam pre cestovanie a cestovný ruch, pretože spája ľudí s miestami, kultúrami a zážitkami; keďže súčasné vzorce cestovania a cestovného ruchu však predstavujú značné výzvy, pretože 80 % cestujúcich navštevuje len 10 % svetových destinácií[25]; keďže podpora vidieckeho a vnútrozemského cestovného ruchu prostredníctvom prispôsobených stratégií by mohla zmierniť nadmerný tlak na preplnené pobrežné destinácie vo viacerých členských štátoch; keďže mnohé okrajové, vidiecke, odľahlé, najvzdialenejšie a ostrovné regióny zostávajú nedostatočne pokryté službami kvôli svojej geografickej izolácii, obmedzenej infraštruktúre, obmedzeným dopravným službám mimo hlavnej sezóny a vysokým nákladom a času potrebnému na cestu do týchto regiónov; keďže trvalé geografické a dopravné obmedzenia najvzdialenejších regiónov EÚ viedli k štrukturálnej závislosti od leteckej a námornej dopravy a k vystaveniu koncentrácii trhu, čo má priamy vplyv na rozvoj udržateľného cestovného ruchu; keďže efektívna logistika nákladnej dopravy je kľúčovým faktorom umožňujúcim poskytovanie služieb cestovného ruchu v okrajových destináciách;

K. keďže doprava predstavuje najväčší podiel na uhlíkovej stope odvetvia cestovného ruchu; keďže udržateľný cestovný ruch nemožno dosiahnuť bez udržateľnej mobility vrátane multimodálnej diverzifikácie, s náležitým ohľadom na fyzické a geografické

---

25 Greenwood G., How connectivity is shaping the future of global tourism (Ako konektivita formuje budúcnosť globálneho cestovného ruchu), World Travel Market Global Hub, 14. januára 2025, https://hub.wtm.com/blog/connectivity-shaping-future-global-tourism/.

obmedzenia Európy, ktoré ovplyvňujú dostupnosť a výber vhodných a udržateľných možností dopravy; keďže zo všetkých ciest tvorí cestovanie vlakom momentálne len približne 10 %, čo je oveľa menej ako cestnou dopravou (64 %) a leteckou dopravou (17 %), hoci z nedávneho výskumu vyplýva, že 82 % Európanov je otvorených ekologickejším možnostiam cestovania[26]; keďže trajekty môžu poskytovať dôležité dopravné služby vo verejnom záujme a zabezpečovať cenovo dostupné, pravidelné a celoročné spojenie, najmä pre ostrovy a odľahlé regióny;

L. keďže rozvoj špecializovaného cestovného ruchu (so zameraním na gastronómiu, vinárstvo, pivovarníctvo, plavbu, kultúru, náboženstvo, kultúrne dedičstvo, zdravie, wellness, športové aktivity, cyklistiku, potápanie, poľnohospodárstvo, seniorov, ekológiu, regeneráciu atď.) vytvára nové príležitosti pre okrajové, vidiecke a najvzdialenejšie regióny, aby prezentovali svoje jedinečné krajiny, vodné prostredia a kultúrne dedičstvo prostredníctvom rozvojových stratégií zameraných na konkrétne miesta a témy; keďže rast špecializovaného cestovného ruchu si vyžaduje podporu prostredníctvom investícií do potrebnej infraštruktúry; keďže tieto vyvíjajúce sa trendy v cestovnom ruchu môžu posilniť udržateľnosť tohto odvetvia tým, že rozšíria cestovanie aj mimo hlavnej sezóny, rozložia toky návštevníkov a posilnia ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva, a zároveň vytvoria dodatočné príjmy v odľahlých, riedko osídlených a ostrovných regiónoch;

M. keďže približne 25 % Európanov žije so zdravotným postihnutím alebo so zníženou pohyblivosťou; keďže podľa Eurostatu sa podiel obyvateľstva EÚ vo veku 60 rokov a viac, ktorý v súčasnosti predstavuje 21 %, má do roku 2030 zvýšiť na 30 %; keďže prijatie cielených opatrení prostredníctvom investícií do prístupných a seniorom priateľských služieb v cestovnom ruchu predstavuje významnú príležitosť na posilnenie konkurencieschopnosti, zvýšenie kvality a podporu celoročného dopytu;

N. keďže cieľom inteligentného cestovného ruchu je posilnenie destinačného manažmentu, zvýšenie spokojnosti návštevníkov a zabezpečenie trvalej hodnoty pre miestne komunity[27]; keďže inteligentný cestovný ruch vychádza z dostupnosti, analýzy a efektívneho využívania údajov; keďže dátový ekosystém EÚ zostáva roztrieštený; keďže cieľom iniciatívy európsky dátový priestor pre cestovný ruch je prekonať túto roztrieštenosť a z nej vyplývajúcu koncentráciu trhu vytvorením bezpečnej a prepojenej platformy na výmenu údajov na podporu udržateľnosti a odolnosti odvetvia v

---

26 Európska komisia: Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu, Rýchly prieskum Eurobarometra č. 499:Postoje Európanov k cestovnému ruchu, 6. decembra 2021.

27 Príručka EÚ o údajoch týkajúcich sa turistických destinácií.destinácie inteligentného cestovného ruchu, júl 2022.

súlade so spôsobom transformácie cestovného ruchu;

O. keďže aj napriek existencii informačného portálu o prehľade cestovného ruchu EÚ a platforme EÚ pre cestovný ruch Únii stále chýba účinný a dostatočne ambiciózny harmonizovaný rámec na posudzovanie vplyvov cestovného ruchu vrátane uhlíkovej stopy, ako aj celkovej udržateľnosti a odolnosti vo všetkých členských štátoch;

P. keďže ukazovatele založené na HDP a súhrnné ukazovatele výkonnosti v plnej miere nezachytávajú skutočné sociálne, územné a environmentálne vplyvy cestovného ruchu; keďže cestovný ruch by sa mal posudzovať nielen z hľadiska rastu objemu, ale aj prostredníctvom ukazovateľov udržateľnosti, ako sú sociálna súdržnosť, dlhodobá územná udržateľnosť a environmentálna integrita, pričom územná únosnosť a ochrana biodiverzity by mali usmerňovať limity destinácií, limity návštevnosti a plánovanie infraštruktúry, čím by sa chápanie úspechu posunulo smerom k modelom rozvoja založeným na hodnotách;

Q. keďže obmedzené zdieľanie údajov a izolované operácie v kľúčových odvetviach dopravy oslabujú multimodálnu kapacitu a bránia plynulému multimodálnemu cestovaniu v rámci EÚ[28], pričom možnosť rezervovať si takéto cesty stále predstavuje významnú prekážku;

R. keďže odvetvie cestovného ruchu je náročné na pracovnú silu a vytvára približne 5 % celkovej zamestnanosti v EÚ, čelí však značným výzvam vrátane 21 % miery dočasného zamestnania; keďže toto odvetvie je dôležitým zdrojom tvorby pracovných miest, najmä pre mladých ľudí, ženy a migrujúcich pracovníkov, ktorí majú ťažkosti so vstupom na trh práce; keďže cestovný ruch sa opiera o kvalifikovanú a angažovanú pracovnú silu, ktorá zabezpečuje kvalitné služby a autentické zážitky návštevníkov; keďže zvyšovanie kvality pracovných miest prostredníctvom spravodlivého odmeňovania, stabilného zamestnania a lepších pracovných podmienok môže posilniť nábor a udržanie zamestnancov, podporiť prechod tohto odvetvia k udržateľnému rozvoju s vysokou pridanou hodnotou a zároveň riešiť nedostatok pracovnej sily a sociálnu udržateľnosť;

S. keďže regionálne ekonomiky závislé od cestovného ruchu sú viac vystavené výkyvom dopytu a nestálosti pracovnej sily, v dôsledku čoho sú hospodárska diverzifikácia a reindustrializácia nevyhnutné pre stabilitu a dlhodobý rozvoj; keďže nadmerné spoliehanie sa na sezónny cestovný ruch predstavuje riziko uviaznutia regiónov v modeli rozvoja, ktorý obmedzuje rast produktivity, inovácie a vznik odvetví s vyššou pridanou hodnotou;

---

28 Európska organizácia spotrebiteľov, Mind the gap – Making the multimodal journey the easy journey (Pozor na prekážky – Ako uľahčiť multimodálne cestovanie), 22. marca 2023.

T. keďže až 92 % malých a stredných podnikov v odvetví cestovného ruchu má problémy nájsť kvalifikovaných pracovníkov[29]; keďže nedostatok zručností v tomto odvetví (problém, ktorý sa objavil už pred pandémiou ochorenia COVID-19, a pretrváva napriek vysokej miere nezamestnanosti v EÚ) si vyžaduje rýchle riešenia presadzujúce rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností s cieľom budovať zručnosti orientované na budúcnosť, ako aj ekologické, digitálne, manažérske, sociálne a kultúrne kompetencie v cestovnom ruchu[30], ktoré posilňujú odolnosť cestovného ruchu a sú kľúčové pre jeho konkurencieschopnosť[31]; keďže na posilnenie zručností a zabezpečenie toho, aby odvetvie cestovného ruchu zostalo atraktívnym a konkurencieschopným zamestnávateľom, sú potrebné cielené opatrenia, vrátane trvalých verejných a súkromných investícií, spolu s nástrojmi financovania EÚ dostupnými pre MSP;

U. keďže ženy tvoria viac ako polovicu pracovnej sily v odvetví cestovného ruchu v EÚ, napriek tomu sú však vo vedúcich a rozhodovacích funkciách výrazne nedostatočne zastúpené a nadmerne zastúpené v nižšie platených, neformálnych alebo neistých zamestnaniach, pričom im často chýba primeraná istota zamestnania a sociálna ochrana; keďže takéto nerovnosti podkopávajú posilnenie ekonomického postavenia žien a bránia konkurencieschopnosti odvetvia cestovného ruchu, čo zdôrazňuje potrebu začleniť silný rozmer rodovej rovnosti do pripravovanej stratégie EÚ pre udržateľný cestovný ruch;

V. keďže úspech cestovného ruchu závisí dokonca aj v digitálnom veku na medziľudských kontaktoch; keďže mäkké zručnosti sú nevyhnutné pre inkluzívny cestovný ruch, aj keď sú naďalej nedocenené, nedostatočne vyučované a slabo platené, čo priamo ovplyvňuje kvalitu zážitkov návštevníkov a blahobyt miestnych komunít;

W. keďže kultúra, dedičstvo a identita sú piliermi udržateľného a zodpovedného cestovného ruchu EÚ, pričom dobrovoľníci a miestne komunity zohrávajú kľúčovú úlohu pri zachovávaní a propagácii živého dedičstva každého členského štátu, vrátane udržateľných kultúrnych tradícií a miestnych jazykov; keďže ochrana, zachovanie a podpora kultúrneho dedičstva môžu podporovať medzikultúrne vzťahy, zmierenie a kultúrne spolužitie; keďže ochrana kultúrneho

---

29 Európska komisia: Generálne riaditeľstvo pre mobilitu a dopravu, Jobs and skills in tourism (Pracovné miesta a zručnosti v odvetví cestovného ruchu).

30 HOTREC Hospitality Europe, Labour shortages in the hospitality sector:forward-thinking and practices sharing, (Nedostatok pracovníkov v odvetví pohostinstva: výhľadový prístup a výmena postupov), september 2022.

31 Silva, S. et al., The Value of Skills for a Sustainable Tourism and Hospitality Industry (Hodnota zručností pre udržateľný cestovný ruch a odvetvie ubytovacích a stravovacích služieb), Tourism Hospitality, č. 6(1), 23. január 2025.

dedičstva si vyžaduje proaktívne riadenie návštevnosti, ochranu zraniteľných lokalít a zapojenie miestnych komunít do rozhodovacích procesov;

X. keďže digitálne inovácie, ako aj interaktívne mapovacie nástroje, imerzívne technológie, rozšírená realita, komunitné digitálne platformy a tzv. fygitálne zážitky môžu zlepšiť prístup k miestnemu dedičstvu, podporiť malé a stredné podniky a umožniť návštevníkom hlbšie sa zapojiť do autentických kultúrnych ekosystémov, vrátane pivovarníckych tradícií a miestnej remeselnej výroby;

Y. keďže agroturistika a iniciatívy Z farmy na stôl a Z poľa na stôl vytvárajú skutočné hodnotové reťazce, a nie len jednoduché dodávateľské reťazce, pričom návštevníkom ponúkajú jedinečný autentický zážitok a zároveň posilňujú vidiecke hospodárstva, podporujú miestnych výrobcov a presadzujú správu životného prostredia; keďže takéto iniciatívy sa čoraz viac uznávajú ako pilier kvalitného a udržateľného rozvoja cestovného ruchu v celej EÚ;

Z. keďže európske odvetvie výstav a obchodných podujatí, ktoré je uznané za svetového lídra, je kľúčovým segmentom odvetvia cestovného ruchu a hlavnou hnacou silou, pričom podporuje pracovné miesta, regionálny rozvoj, investície do infraštruktúry a medzisektorový rast;

AA. keďže environmentálna značka EÚ, ktorá je jednou z viacerých noriem udržateľnosti, sa v súčasnosti uplatňuje len na ubytovacie zariadenia a nie na celý hodnotový reťazec v turistických destináciách, a hoci ju využíva čoraz viac ubytovacích zariadení cestovného ruchu, jej celkový vplyv na trh zostáva obmedzený; keďže certifikácia musí byť spojená s vynútiteľnými povinnosťami, transparentnosťou dodávateľských reťazcov a monitorovaním vplyvu na životné prostredie, aby sa zabránilo environmentálne klamlivým tvrdeniam;

AB. keďže napriek prijatiu smernice o jednorazových plastoch[32] značný podiel plastového odpadu z odvetví cestovného ruchu a ubytovacích a pohostinských služieb stále nepatrí do jej rozsahu pôsobnosti;

AC. keďže odvetvie cestovného ruchu EÚ by malo prejsť na model obehového hospodárstva, zlepšiť efektívne využívanie zdrojov v oblastiach, ako sú odpad, voda, potraviny, mobilita a energetické manažérstva; keďže tento prechod si vyžaduje prijatie zodpovedných postupov v oblasti výroby a spotreby, vrátane využívania miestnych produktov v sektore pohostinstva, zníženia množstva odpadu, opätovného využívania zdrojov a ochrany miestnych ekosystémov;

---

32 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/904 z 5. júna 2019 o znižovaní vplyvu určitých plastových výrobkov na životné prostredie (Ú. v. EÚ L 155, 12.6.2019, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/904/oj).

keďže nástroje plánovania, monitorovania a riadenia založené na údajoch sú nevyhnutné na podporu tejto zmeny a na zlepšenie dlhodobej udržateľnosti a odolnosti turistických destinácií;

AD. keďže uznanie cestovného ruchu ako jedného zo 14 strategických priemyselných ekosystémov Európy[33] zdôrazňuje, že namiesto spoliehania sa na jeho prirodzenú odolnosť[34] treba uplatňovať holistickú európsku stratégiu založenú na silnej koordinácii politík, ktorá odráža prierezovú povahu tohto odvetvia, a využívať cielené a účinné financovanie;

AE. keďže Komisia oznámila nadchádzajúce uverejnenie vôbec prvej stratégie EÚ pre udržateľný cestovný ruch, čo predstavuje významnú príležitosť na vytvorenie súdržného a perspektívneho udržateľného rámca pre toto odvetvie; keďže táto iniciatíva by sa mala zamerať na zabezpečenie toho, aby budúci rast bol v súlade so širšími klimatickými a sociálnymi cieľmi EÚ, pričom by sa malo zabrániť vytváraniu neprimeranej administratívnej alebo finančnej záťaže pre malé a stredné podniky; keďže silná európska značka cestovného ruchu je strategickým aktívom, ktoré môže posilniť konkurenčnú výhodu Európy podporou udržateľných, kvalitných a na zážitky bohatých ponúk a zároveň podporovať rozptyl a riadenie sezónnosti;

AF. keďže je nevyhnutné opätovne potvrdiť, že cestovný ruch predstavuje dôležité a strategické hospodárske odvetvie, ktoré posilňuje európsku identitu, a keďže by sa nemal považovať za okrajovú zložku hospodárstva; keďže prierezový charakter odvetvia cestovného ruchu si vyžaduje dôkladnú politickú a administratívnu koordináciu; keďže špecializované generálne riaditeľstvo pre udržateľný cestovný ruch, ktoré by malo k dispozícii primerané zdroje, by mohlo zaručiť integrovaný inštitucionálny prístup, zlepšiť riadenie existujúcich programov financovania a riešiť súčasnú roztrieštenosť európskeho riadenia v tomto odvetví;

AG. keďže cielené financovanie EÚ vrátane pilotných projektov a prípravných akcií, ako aj podpory v rámci programov, ako sú Program pre jednotný trh, Kreatívna Európa, Interreg, program Digitálna Európa a Horizont Európa, je nevyhnutné na to, aby miestne orgány, malé a stredné podniky a kultúrni aktéri mohli testovať inovatívne modely v oblasti kultúrneho cestovného ruchu, vyvíjať digitálne nástroje, posilňovať tematické siete a rozširovať úspešné iniciatívy v rôznych regiónoch; keďže Európsky parlament opakovane požadoval, aby sa do všeobecného rozpočtu EÚ doplnil

---

33 oznámenie Komisie z 5. mája 2021 s názvom Aktualizácia novej priemyselnej stratégie na rok 2020: Budovanie silnejšieho jednotného trhu pre obnovu Európy (COM(2021)0350),

34 Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, Building strong and resilient tourism destinations (Budovanie silných a odolných turistických destinácií), OECD Tourism Papers, 2025/03, OECD Publishing, Paríž, 2025, s. 6-8.

osobitný rozpočtový riadok pre cestovný ruch; keďže nadchádzajúce rokovania o budúcom viacročnom finančnom rámci (VFR) na roky 2028 – 2034 predstavujú vhodnú príležitosť na zabezpečenie cieleného, dlhodobého a stabilného financovania cestovného ruchu; keďže nové legislatívne návrhy týkajúce sa viacročného finančného rámca na roky 2028 – 2034 budú zohrávať kľúčovú úlohu pri podpore čistej transformácie, digitálnej transformácie, rozvoja zručností, udržateľnosti a celkovej konkurencieschopnosti ekosystému cestovného ruchu vo všetkých regiónoch EÚ;

Od izolácie k príležitostiam: lepšia prepojenosť ako katalyzátor udržateľného rastu regionálneho cestovného ruchu

1. potvrdzuje, že dopravná prepojenosť je predpokladom slobody pohybu zakotvenej v zmluvách; zdôrazňuje, že silná prepojenosť je nevyhnutná na dosiahnutie rovnováhy v cestovnom ruchu a rozšírenie jeho prínosov na oblasti s nedostatočnou dostupnosťou služieb, zmiernenie tlaku na nadmerne navštevované populárne destinácie a podporu revitalizácie miestnych hospodárstiev; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby uznali prístupnú, cenovo dostupnú a spoľahlivú prepojenosť ako základnú službu, ktorá je základom slobody pohybu, keďže bez prostriedkov na pohyb neexistuje sloboda pohybu; zasadzuje sa za stanovenie jasných, merateľných a pravidelne aktualizovaných referenčných hodnôt na posúdenie prístupnosti, cenovej dostupnosti a kvality udržateľných možností cestovania vrátane pokroku smerom k bezbariérovej, inkluzívnej mobilite pre osoby so zdravotným postihnutím a so zníženou pohyblivosťou, ako aj pre odľahlé, najvzdialenejšie, vidiecke, okrajové, riedko osídlené a ostrovné regióny s osobitným dôrazom na malé ostrovy; zdôrazňuje, že takéto referenčné hodnoty sú nevyhnutné na zabezpečenie celoročného prepojenia, podporu miestnych komunít a MSP a ochranu dlhodobej odolnosti regiónov závislých od cestovného ruchu; ďalej zdôrazňuje význam referenčných hodnôt pri podpore Komisie a členských štátov pri stanovovaní priorít investícií do infraštruktúry súvisiacej s cestovným ruchom zameraných na posilnenie územnej súdržnosti, distribúciu tokov cestovného ruchu a zmiernenie tlaku na preplnené populárne destinácie;

2. upozorňuje na neprimeraný vplyv hlavných dopravcov a digitálnych platforiem na usmerňovanie vývoja na trhu, ktorý ovplyvňuje výber spotrebiteľov a vystavuje destinácie a podniky v odvetví ubytovacích a pohostinských služieb značným štrukturálnym hrozbám; vyzýva Komisiu, aby vypracovala štúdiu, v ktorej preskúma závislosť odvetvia cestovného ruchu od dominantných aktérov so silnou trhovou silou v odvetviach dopravy a cestovného ruchu vrátane ubytovacích a pohostinských služieb a posúdila hrozby pre prepojenosť, spravodlivú tvorbu cien, spravodlivé podmienky pre všetkých komerčných používateľov, pracovné podmienky, kontinuitu služieb a dlhodobú odolnosť destinácií, so zvláštnym zreteľom na

štrukturálne riziká vo vidieckych, odľahlých a ostrovných regiónoch; okrem toho vyzýva Komisiu, aby v rámci štúdie posúdila opatrenia na riešenie koncentrácie trhu a neprimeranej personalizácie cien, na posilnenie transparentnosti, spravodlivej hospodárskej súťaže a ochrany spotrebiteľa a na zvýšenie konkurencieschopnosti MSP a miestnych prevádzkovateľov, a to aj prostredníctvom vhodných právnych, regulačných a finančných opatrení v relevantných prípadoch;

3. považuje efektívne dopravné spojenia za základ udržateľného, konkurencieschopného a odolného odvetvia cestovného ruchu v EÚ, pretože zmierňujú tlak na populárne destinácie fungujúce na hranici alebo nad hranicou svojej kapacity, pričom otvárajú prístup a presmerovávajú toky návštevníkov do menej známych, vznikajúcich destinácií a spravodlivejšie rozdeľujú hospodárske prínosy; žiada, aby sa zlepšila prepojenosť a dostupnosť, najmä vo vzdialených regiónoch a ťažko dostupných regiónoch EÚ vrátane ostrovov, s cieľom podporiť inkluzívny rast prostredníctvom udržateľného cestovania, podnietiť zníženie sezónnosti a podporiť regionálny rozvoj;

4. zároveň konštatuje, že mnohé vznikajúce destinácie, od najvzdialenejších území až po vidiecke oblasti, horské komunity a ostrovné regióny, čelia jedinečným výzvam v oblasti prepojenosti, a zdôrazňuje, že v stratégii EÚ pre udržateľný cestovný ruch sa musia identifikovať prispôsobené podporné mechanizmy, ktoré budú zohľadňovať ich osobitné profily a zraniteľné miesta, najmä s cieľom posilniť letecké, námorné a pozemné spojenia, ktoré zabezpečujú ich prepojenosť; trvá na tom, aby každé rozšírenie prepojenosti bolo sprevádzané kvalitnou infraštruktúrou a spoľahlivými službami, čo umožní destináciám riadiť nové alebo diverzifikované toky cestovného ruchu bez toho, aby bola ohrozená prístupnosť alebo cenová dostupnosť pre obyvateľov, najmä v uvedených zraniteľných regiónoch;

5. vyzýva na preskúmanie možnosti širšieho vykonávania záväzkov vyplývajúcich zo služieb vo verejnom záujme vrátane multimodálnych konfigurácií a cezhraničných nočných vlakov, ktoré by slúžili miestnym obyvateľom aj návštevníkom, najmä vo vzdialených a najvzdialenejších regiónoch, pobrežných oblastiach a na ostrovoch, pričom zdôrazňuje ich úlohu pri posilňovaní územnej súdržnosti;

6. zdôrazňuje ústrednú úlohu dokončenej základnej, rozšírenej základnej a súhrnnej transeurópskej dopravnej siete (TEN-T), doplnenej o celý rad možností udržateľných dopravných služieb, pri dosahovaní vyváženejšieho rozloženia cestovného ruchu, a to aj podporou dopytu mimo sezóny; zdôrazňuje, že uprednostňovanie cezhraničných projektov v rámci Nástroja na prepájanie Európy (NPE) bolo kľúčové pre dosiahnutie pokroku v oblasti TEN-T, a požaduje silný rozpočet NPE v rámci budúceho VFR na podporu udržateľného, prístupného a prepojeného európskeho dopravného

systému, ktorý je rovnako dôležitý pre cestovný ruch vo všetkých regiónoch EÚ;

7. víta príležitosti, ktoré ponúkajú legislatívne návrhy VFR na posilnenie podpory EÚ pre udržateľný, konkurencieschopný a odolný cestovný ruch; zdôrazňuje najmä ustanovenia navrhovaného nariadenia o pláne národného a regionálneho partnerstva[35], ktoré uznávajú udržateľné služby cestovného ruchu ako osobitný cieľ a otvárajú možnosti pre investície do digitálnej transformácie, prístupov obehového hospodárstva, udržateľnej mobility, zvyšovania úrovne zručností a pracovnej sily, diverzifikácie cestovného ruchu, adaptácie na zmenu klímy a destinačného manažmentu; uznáva, že navrhované nariadenie o zriadení Európskeho fondu pre konkurencieschopnosť[36] vytvára perspektívy na podporu udržateľného cestovného ruchu prostredníctvom prechodu na čistú energiu, dekarbonizácie priemyslu a opatrení v oblasti konkurencieschopnosti MSP; berie však na vedomie, že nový návrh VFR opäť neobsahuje program EÚ a samostatný rozpočtový riadok pre udržateľný cestovný ruch, a konštatuje, že dostupnosť finančných prostriedkov EÚ na rozvoj sekundárnych a kapilárnych dopravných sietí, ktoré sú potrebné na podporu udržateľného rozvoja odvetvia cestovného ruchu, diverzifikáciu tokov cestovného ruchu a podporu prístupnosti vzdialených, okrajových, najvzdialenejších a ostrovných regiónov, zostáva nejasná; trvá na tom, aby nasledujúci VFR nemarginalizoval značný počet regiónov ani neznižoval financovanie projektov integrovaných do globálnej siete, s cieľom zabrániť územným rozdielom a zachovať sociálnu a územnú súdržnosť EÚ; vyjadruje znepokojenie nad tým, že najvzdialenejšie regióny čelia obmedzeniu spolufinancovaniu napriek ich mimoriadnej odľahlosti od kontinentu a s tým súvisiacej potrebe zabezpečiť prepojenosť a udržateľné investície; okrem toho opakuje, že ostrovy a najvzdialenejšie regióny EÚ, ktoré čelia silnejšiemu konkurenčnému tlaku zo strany regiónov mimo EÚ, majú zásadný význam pre regionálne hospodárstvo v oblasti cestovného ruchu EÚ a mali by dostať dostatočné finančné prostriedky z NPE a iné finančné prostriedky na zlepšenie infraštruktúry prepojenosti, prilákanie návštevníkov a zabezpečenie toho, aby ich rast bol čoraz udržateľnejší a aby zostali konkurencieschopné;

8. opätovne potvrdzuje, že cielené financovanie udržateľného cestovného ruchu z prostriedkov EÚ by mohlo priniesť značné výnosy posilnením odolnosti tohto odvetvia, podporou jeho zelenej a

---

35 Návrh Komisie na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady zo 16. júla 2025, ktorým sa zriaďuje Európsky fond pre hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť, poľnohospodárstvo a vidiek, rybárstvo a námorné záležitosti, prosperitu a bezpečnosť na roky 2028 – 2034 a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2023/955 a nariadenie (EÚ, Euratom) 2024/2509 (COM(2025)0565).

36 COM(2025)0555.

digitálnej transformácie v súlade s politickými prioritami EÚ a podporou udržateľného, vyváženého a inkluzívneho rastu, ako aj dlhodobej konkurencieschopnosti vo všetkých európskych destináciách, vrátane silnejšej územnej a sociálnej súdržnosti v okrajových, najvzdialenejších a ostrovných regiónoch; zdôrazňuje, že vytvorenie takéhoto rozpočtového riadku je nevyhnutné na zabezpečenie účinného vykonávania nadchádzajúcej stratégie EÚ pre udržateľný cestovný ruch; zároveň žiada, aby sa príručka o financovaní cestovného ruchu z prostriedkov EÚ aktualizovala a zrevidovala so zreteľom na budúci VFR;

9. žiada, aby sa v stratégii EÚ pre udržateľný cestovný ruch spolu s budúcim VFR stanovili priority a určili jasné mechanizmy financovania na podporu prechodu na udržateľné modely cestovného ruchu v regiónoch zasiahnutých sezónnosťou, zmenou klímy, demografickým tlakom, trvalým alebo intenzívnym tlakom návštevníkov, zníženou atraktívnosťou, vysokou odvetvovou špecializáciou a degradáciou aktív, ako aj v malých a stredných a vznikajúcich destináciách s vysokým hostiteľským potenciálom; zdôrazňuje, že takéto financovanie by malo podporovať pilotné projekty, budovanie kapacít a štrukturálnu transformáciu, pričom prioritou by mala byť udržateľná infraštruktúra, ekologická prepojenosť, územná diverzifikácia a programy odbornej prípravy, ktoré posilnia miestne talenty a pomôžu pracovníkom prispôsobiť sa novým zručnostiam a potrebám trhu;

10. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vynaložili všetko úsilie na začlenenie udržateľnej mobility v cestovnom ruchu do dopravnej politiky EÚ, a to prostredníctvom investícií do spojení na poslednom úseku, vrátane verejnej dopravy a aktívnej mobility, ako aj prostredníctvom udržateľných a cenovo dostupných riešení mestskej mobility, z čoho by mali prospech návštevníci aj miestni obyvatelia; vyzýva Komisiu, aby zaistila cielenú podporu využívania vozidiel s nízkymi a nulovými emisiami v cestovnom ruchu, napríklad prostredníctvom stimulov na prenájom elektrických vozidiel a nabíjacej infraštruktúry, najmä v ostrovných, vidieckych, horských a najvzdialenejších regiónoch, s cieľom podporiť udržateľnú mobilitu a znížiť environmentálnu stopu návštevníkov; vyzýva Komisiu, aby zintenzívnila propagáciu existujúcej platformy EÚ pre cestovný ruch, čím uľahčí výmenu úspešných modelov riadenia návštevnosti a najlepších postupov medzi destináciami;

11. pripomína, že tempo tohto prechodu závisí od primeranej nabíjacej infraštruktúry na úrovni destinácií vrátane riešení rýchleho nabíjania, ktoré dokážu uspokojiť potreby podnikov, prevádzkové potreby a potreby osobnej dopravy, pričom zdôrazňuje, že cielená finančná podpora EÚ podložená jasnými referenčnými kritériami je nevyhnutná na rozšírenie zdrojov energie s nulovými emisiami v celom ekosystéme cestovného ruchu a zabezpečenie toho, aby dekarbonizácia mobility podporovala ciele v oblasti klímy a

udržateľný destinačný manažment; ďalej zdôrazňuje potrebu zabezpečiť primeranú logistickú infraštruktúru a intermodálne spojenia na podporu dodávateľských reťazcov cestovného ruchu a miestnych hospodárskych ekosystémov;

12. vyzýva na väčšiu finančnú podporu EÚ na posilnenie služieb verejnej dopravy, aby sa stali multimodálnejšími, dostupnejšími, spoľahlivejšími, flexibilnejšími a lepšie prispôsobenými územným podmienkam, najmä v ostrovných a odľahlých oblastiach; zdôrazňuje, že takéto služby by mali zabezpečiť primeraný prístup pre obyvateľov a zároveň posilniť prepojenie komunít, sociálne začlenenie a dostupnosť turistických destinácií; navrhuje, aby v prípade, že sa existujúce opatrenia ukážu ako nedostatočné na riešenie pretrvávajúcich štrukturálnych nevýhod, Komisia navrhla iné nástroje na kompenzáciu štrukturálnych nevýhod, ktorým čelia občania a podniky v okrajových, ostrovných a najvzdialenejších regiónoch, a na zabezpečenie spravodlivého prístupu a zabezpečenie dlhodobej životaschopnosti a súdržnosti týchto regiónov;

13. považuje cykloturistiku za strategické európske odvetvie, ako sa uvádza v európskom vyhlásení o cyklistickej doprave, v ktorom má EÚ vedúce globálne postavenie; zdôrazňuje význam iniciatív, ako je EuroVelo – európska sieť diaľkových cyklistických trás – pre rozvoj cestovného ruchu zameraného na cestovanie; požaduje stimuly a investície na posilnenie týchto iniciatív, čím sa zvýšia ich významné hospodárske prínosy vo všetkých regiónoch vrátane vidieckych, okrajových a cezhraničných oblastí; zdôrazňuje, že takéto iniciatívy podporujú možnosti udržateľnej mobility, posilňujú miestne komunity a MSP a posilňujú sociálne a geografické začlenenie; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby naďalej podporovali rozvoj a rozširovanie európskych diaľkových cykloturistických trás, modernizáciu cyklistickej infraštruktúry a zlepšenie bezpečnosti cyklistov na cestách, a to aj prostredníctvom špecializovaných finančných nástrojov a úzkej spolupráce s regionálnymi a miestnymi orgánmi;

14. zdôrazňuje kľúčovú úlohu námorných spojení v ostrovných, pobrežných a okrajových regiónoch, kde predstavujú základné služby pre obyvateľov aj turistov; zdôrazňuje význam záväzkov vyplývajúcich zo služieb vo verejnom záujme, moderného vozového parku a inteligentného plánovania cestovných poriadkov, ktoré by vyvážili potreby miestnej mobility s turistickými tokmi a pomohli zmierniť sezónne tlaky; vyzýva EÚ, aby naďalej podporovala udržateľné možnosti dopravy, ako sú trajekty využívajúce uhlíkovo neutrálne palivá a batérie a elektrické a hybridné trajekty s technológiami pobrežného zásobovania elektrickou energiou, doplnené opatreniami na podporu hybridných elektrických lietadiel, pričom prioritou by mali byť ostrovy a najvzdialenejšie a okrajové územia, za predpokladu preukázanej technologickej a hospodárskej životaschopnosti a podporené primeranými opatreniami pre prevádzkovateľov a územia, ktoré sú vo veľkej miere závislé od

leteckých a námorných spojení;

15. vyzýva Komisiu, aby nadviazala na štúdiu posudzujúcu výhody a nevýhody možného vzájomného uznávania licencií pre prevádzkovateľov rekreačných plavidiel tým, že navrhne regulačné opatrenie, ktoré uľahčí mobilitu približne 48 miliónov európskych jachtárov a podporí udržateľný rozvoj námorného cestovného ruchu a modrej ekonomiky;

16. zdôrazňuje, že cestovný ruch na vnútrozemských vodných cestách a aktivity pri vode, ako je cyklistika, turistika, gastronómia a kultúrne atrakcie, umožňujú návštevníkom objavovať miestne dedičstvo a krajinu spôsobom, ktorý rešpektuje životné prostredie; vyzýva preto na väčšie investície do európskych riek a kanálov s cieľom chrániť biodiverzitu a posilniť odolnosť vodných systémov, pričom poukazuje na ich významný potenciál pre udržateľný cestovný ruch a pre vyváženejšie rozdelenie turistických tokov medzi regiónmi;

17. považuje železničnú dopravu za základný kameň udržateľného cestovného ruchu a životaschopnú alternatívu k viac znečisťujúcim druhom dopravy; vyzýva na zvýšenie investícií do celej železničnej infraštruktúry EÚ, najmä do cezhraničných úsekov a úsekov, ktoré sú nevyhnutné pre medzinárodnú prepojenosť, spolu s posilnenou podporou sekundárnych a kapilárnych sietí s cieľom zabezpečiť prístupnosť vzdialených a okrajových regiónov; pripomína, že železnice možno rozvíjať na ostrovoch ako udržateľný druh dopravy a ako spôsob zabezpečenia multimodálnej prepojenosti, pričom sa podporia cezhraničné projekty, ako aj železničné iniciatívy v ostrovných regiónoch;

18. opätovne potvrdzuje, že je potrebné, aby sa intermodalita stala strategickou prioritou, pričom treba podporovať priame spojenia medzi letiskami, železničnými stanicami a prístavmi, pričom uznáva, že železničná prepojenosť a intermodálne terminály sú rovnako dôležité pre dodávanie tovaru a poskytovanie služieb, ktoré podporujú aj turistické destinácie; okrem toho vyzýva na zjednodušenie predaja železničných cestovných lístkov s cieľom zlepšiť flexibilitu cestovania a atraktívnosť odvetvia železničnej dopravy spolu s rýchlym zavedením plynulého integrovaného systému predaja cestovných lístkov, ktorý by zahŕňal železničné, letecké a námorné služby, jasnejšie informácie pre cestujúcich a jednoduchšie metódy cezhraničnej rezervácie;

19. víta víziu vysokorýchlostnej železničnej siete, ktorá by zaistila efektívne železničné spojenie medzi európskymi mestami a slúžila by ako alternatíva k letom na krátke vzdialenosti, pričom by zároveň rozšírila cestovný ruch do okrajových regiónov, mimo tradičných populárnych destinácií; konštatuje však, že je stále potrebné riešiť rôzne technické prekážky, napríklad tie, ktoré sa týkajú rozdielov medzi určitými vnútroštátnymi/regionálnymi rozchodmi koľají a

európskym štandardným rozchodom koľaje; okrem toho považuje nočné vlaky za kľúčový prínos pre diverzifikáciu cestovného ruchu, umožnenie rozvoja turistických destinácií s nedostatočnou dostupnosťou služieb a podporu udržateľnejších spôsobov cestovného ruchu, ako je vidiecky, kultúrny a ekologický cestovný ruch;

20. pripomína rastúci význam historického a pamiatkového železničného cestovného ruchu ako inovatívneho spôsobu podpory udržateľného cestovania a obohatenia kultúrnych zážitkov na miestnej a regionálnej úrovni pri súčasnej ochrane kultúrneho a prírodného dedičstva; zdôrazňuje, že obnova a zmena účelu nevyužívaných alebo nedostatočne využívaných tradičných železničných tratí a vozového parku na účely cestovného ruchu môže prispieť k obnove turistických destinácií, ochrane prírodnej krajiny a miestneho prostredia, ako aj k vytvoreniu nových možností cestovného ruchu, ktoré zvýšia zážitky návštevníkov a podporia ochranu a udržateľný rozvoj miestnych a regionálnych oblastí; žiada, aby sa sprístupnili finančné prostriedky EÚ na obnovu, transformáciu a modernizáciu železničných vozidiel a dopravnej infraštruktúry vrátane železníc, ciest a cyklistických trás, ktoré slúžia turistickým destináciám, s cieľom podporiť historické, kultúrne a udržateľné trasy;

21. uznáva, že doprava aj cestovný ruch výrazne ovplyvňujú energetické potreby turistických destinácií v EÚ; vyzýva na začlenenie cestovného ruchu a všetkých druhov dopravy – železničnej, cestnej, námornej a leteckej – do budúcich energetických politík a opatrení EÚ na podporu destinácií pri ich udržateľnej transformácii a na riešenie ich osobitných potrieb v oblasti infraštruktúry; vyzýva Komisiu, aby posilnila podporu energetickej infraštruktúry odvetvia cestovného ruchu, a členské štáty, aby zahrnuli energetické potreby tohto odvetvia do svojich národných plánov v oblasti energetiky a klímy;

22. víta investičný plán pre udržateľnú dopravu (STIP) a očakáva, že podnieti investície do udržateľných palív pre leteckú a vodnú dopravu vrátane existujúcej flotily rekreačných lodí, ktoré patria medzi ťažko dekarbonizovateľné odvetvia; naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty na zabezpečenie toho, aby cesta k nulovým emisiám, najmä prechod na udržateľné palivá, nebola sprevádzaná skrytými nákladmi, nadmernou byrokraciou alebo nespravodlivými príplatkami leteckých dopravcov, ktoré zvyšujú ceny leteniek pre turistov, obyvateľov a malé a stredné podniky, a ukladaním neprimeraných prevádzkových nákladov alebo zaťaženia infraštruktúry na najvzdialenejšie regióny, ostrovy a odľahlé oblasti; varuje pred zavedením nových fiškálnych opatrení, ako je daň z palív, ktoré by mohli ohroziť dopravnú prepojenosť, cenovú dostupnosť a konkurencieschopnosť odvetvia cestovného ruchu;

23. zdôrazňuje, že environmentálne dane v oblasti cestovného ruchu (ekologické dane) by mohli priniesť miestnym komunitám hmatateľné

výsledky financovaním projektov, ktoré podporujú obyvateľov a životné prostredie; konštatuje, že viaceré mestá a regióny už zaviedli takéto ekologické dane s pozitívnymi výsledkami, ktoré by sa mali analyzovať a prípadne využiť ako príklady najlepších postupov; vyzýva Komisiu, aby tieto príklady zahrnula do svojej pripravovanej stratégie pre udržateľný cestovný ruch, ktorá by členským štátom a regiónom poskytla dodatočné usmernenia na podporu investícií do udržateľného cestovného ruchu, čo by prispelo k vyváženému územnému rozvoju a spoločnej prosperite;

24. považuje odvetvie výletných lodí za dôležité európske odvetvie, ktoré je previazané s odvetvím stavby a opráv lodí, v ktorom si EÚ udržiava svetové prvenstvo, pričom si uvedomuje výzvy v oblasti udržateľnosti pozorované v niektorých destináciách; požaduje systémy stimulov a investície na rozšírenie dostupnosti udržateľného pobrežného zásobovania elektrickou energiou a na podporu nočných alebo dlhších pobytov v prístavoch, najmä vo veľkých prístavoch výletných lodí; podporuje prebiehajúci dialóg s týmto odvetvím s cieľom zabezpečiť, aby zastávky v prístavoch a na dlhší čas prispievali k vytváraniu hodnoty na miestnej úrovni, udržateľnej mobilite a zníženému preťaženiu dopravy; zdôrazňuje, že je potrebné podporovať udržateľné riadenie činnosti výletnej plavby a dopravy, aby sa zabezpečila rovnováha medzi hospodárskym prínosom, environmentálnou integritou destinácií a posilnením sociálneho blahobytu miestnych komunít;

25. v tejto súvislosti sa domnieva, že zlepšený destinačný manažment by mal zohľadňovať všetky príchody plavidiel do prístavov; zdôrazňuje okrem toho potrebu vyváženého a primeraného rozloženia plánovaných príchodov prostredníctvom systémov prideľovania kotviacich miest s cieľom znížiť tlak na destinácie v dňoch najväčšej vyťaženosti a maximalizovať miestne hospodárske prínosy pri súčasnom minimalizovaní vplyvov na životné prostredie v destináciách; okrem toho zdôrazňuje potrebu vypracovať metodiku výpočtu únosnosti destinácií, ktoré prijímajú návštevníkov z výletných lodí; v tejto súvislosti zdôrazňuje zásadnú úlohu organizácií destinačného manažmentu (DMO) v spolupráci s miestnymi orgánmi a zainteresovanými stranami pri riadení tokov návštevníkov a zabezpečení toho, aby cestovný ruch v oblasti výletných plavieb prispieval k udržateľnému miestnemu rozvoju; odporúča, aby Komisia zhromaždila príklady osvedčených postupov, ktoré by slúžili ako vzory pre iné odvetvia v celej EÚ, a to na základe iniciatív, ako je jej správa z roku 2023 s názvom Osvedčené postupy pre udržateľný cestovný ruch v oblasti výletných plavieb, s cieľom podporiť udržateľnosť a konkurencieschopnosť cestovného ruchu;

26. zdôrazňuje, že treba zaistiť silné a vymáhateľné práva pre cestujúcich vo všetkých druhoch dopravy vrátane zložitých multimodálnych ciest, aby si Európa zachovala konkurenčnú výhodu v globálnom cestovnom ruchu a zároveň podporovať inovácie,

konkurencieschopnosť a investície v odvetví dopravy; berie na vedomie rastúce očakávania cestujúcich, pokiaľ ide o spoľahlivosť, transparentnosť a ochranu počas narušení cesty a meškaní, najmä ak cesty zahŕňajú rôzne druhy dopravy alebo rôznych prevádzkovateľov; v tejto súvislosti zdôrazňuje potrebu vypracovať stratégiu EÚ pre efektívnu dopravu turistov, ktorá obmedzí čakacie lehoty, duplicitné postupy a administratívne prekážky a zároveň posilní interoperabilitu cestovných lístkov a cestovných dokladov a efektívnosť hraničných kontrol; zdôrazňuje, že je mimoriadne dôležité zaistiť silné práva cestujúcich so zdravotným postihnutím a zníženou pohyblivosťou, predovšetkým na posilnenie inkluzívnosti a sociálnej spravodlivosti, ale aj na posilnenie postavenia Európy ako poskytovateľa prístupných, vysokokvalitných služieb cestovného ruchu a dopravy, čím sa ďalej posilní konkurencieschopnosť európskeho cestovného ruchu;

Zlepšenie schopnosti európskych destinácií podporovať miestnu excelentnosť

27. varuje, že nevyvážený cestovný ruch môže nadmerne zaťažiť destinácie, poškodiť miestne komunity a obyvateľov a znížiť environmentálnu a kultúrnu príťažlivosť Európy; naopak zdôrazňuje, že ak je cestovný ruch dobre naplánovaný, má obrovskú hodnotu a potenciál vytvárať inkluzívne prínosy, posilňovať sociálnu súdržnosť, chrániť kultúrne dedičstvo a vytvárať kvalitné pracovné miesta; opätovne zdôrazňuje, že cestovný ruch ako neoddeliteľná súčasť priemyselnej stratégie EÚ vyžaduje účinné riadenie, a to aj na úrovni destinácií, a koordinované politické opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa dopyt strategicky rozdelil medzi etablované a vznikajúce destinácie; vyzýva preto Komisiu a členské štáty, aby prijali opatrenia, napríklad podporou dopytu mimo sezóny; vyzýva členské štáty, aby podporovali diverzifikáciu a propagáciu menej navštevovaných destinácií a aktivít, a zdôrazňuje, že toto úsilie by malo byť podporené plánovaním založeným na údajoch a iniciatívami na zvyšovanie informovanosti s cieľom zachovať postavenie Európy ako poprednej svetovej destinácie;

28. je presvedčený, že odolnosť tohto odvetvia pri zvládaní rôznych výziev si vyžaduje jasnú stratégiu, dobre vymedzené ciele a participatívnu tvorbu politík a právnych predpisov založenú na faktoch; v tejto súvislosti víta krok Komisie smerujúci k vypracovaniu prvej stratégie EÚ pre udržateľný cestovný ruch a uznáva jej potenciál poskytnúť členským štátom, regiónom a zainteresovaným stranám v odvetví komplexný rámec na vytvorenie udržateľnejšieho, inovatívnejšieho, vyváženejšieho a inkluzívnejšieho modelu cestovného ruchu; domnieva sa, že v stratégii by sa mala nanovo vymedziť úloha cestovného ruchu nad rámec jeho bezprostredného hospodárskeho vplyvu, pričom by sa mal uznať jeho prínos k spoločnej prosperite, sociálnej súdržnosti a vyváženému regionálnemu rozvoju; súbežne s touto stratégiou požaduje plán

vykonávania, v ktorom sa posúdia potreby a rôzne úrovne prepojenosti jednotlivých regiónov a destinácií cestovného ruchu, pričom sa uprednostní infraštruktúra cestovného ruchu v zraniteľných destináciách; zdôrazňuje, že tento plán by mal byť podporený vhodným programom financovania, jasným harmonogramom a dôkladným procesom hodnotenia, aby sa zabezpečila súdržná a spravodlivá transformácia pre Európu;

29. zdôrazňuje, že na to, aby Európa uspela v čoraz konkurenčnejšom prostredí globálneho cestovného ruchu, potrebuje silnejšiu koordináciu na úrovni EÚ a investície na zvýšenie svojej medzinárodnej viditeľnosti; vyzýva na vytvorenie súdržného rámca „Destinácia Európa“ v rámci stratégie EÚ pre udržateľný cestovný ruch, ktorý by dopĺňal národné a regionálne stratégie, posilňoval celosvetovú príťažlivosť Európy a poskytoval konzistentný, kvalitný obraz o Európe, pričom bude oceňovať miestnu excelentnosť a podporovať prechod Európy k tomu, aby sa do roku 2030 stala globálnou vzorovou destináciou;

30. vyzýva na vytvorenie osobitného generálneho riaditeľstva pre udržateľný cestovný ruch v rámci Komisie;

31. zdôrazňuje, že prierezový charakter tohto odvetvia sa musí primerane zohľadniť vo všetkých príslušných politikách EÚ, pričom je potrebné zosúladiť právne predpisy v oblasti dopravy, životného prostredia, regionálneho a vidieckeho rozvoja, digitalizácie, konkurencieschopnosti, zamestnanosti, vzdelávania a prístupu k cenovo dostupnému bývaniu a čerpať z odborných znalostí zo všetkých týchto oblastí;

32. zdôrazňuje význam štruktúrovaných modelov viacúrovňového riadenia, ktoré systematicky zapájajú miestne a regionálne orgány, organizácie destinačného manažmentu a súkromné zainteresované strany, čím sa zabezpečia koherentné a inkluzívne stratégie cestovného ruchu; zdôrazňuje strategickú výhodu organizácií destinačného manažmentu, pretože vďaka svojej miestnej prítomnosti môžu rozširovať svoj dosah a budovať partnerstvá so všetkými relevantnými zainteresovanými stranami v ekosystéme cestovného ruchu vrátane malých a stredných podnikov; zdôrazňuje skutočnosť, že mnohým malým a vidieckym destináciám chýbajú administratívne a analytické kapacity na navrhovanie a vykonávanie stratégií udržateľného cestovného ruchu a mohli by využívať cielenú podporu EÚ s cieľom posilniť ich spôsobilosti v oblasti destinačného manažmentu; okrem toho vyzýva členské štáty, aby posilnili úlohu DMO prostredníctvom finančnej podpory, technickej kapacity, koordinácie ich činností a zvyšovania úrovne zručností pracovníkov potrebných na účinný destinačný manažment;

33. poukazuje na to, že štruktúrované viacúrovňové modely riadenia cestovného ruchu by sa mali posilniť vypracovaním a pravidelnou

aktualizáciou plánov destinačného manažmentu, koordinovaných DMO v spolupráci s regionálnymi a miestnymi verejnými orgánmi, zainteresovanými stranami v oblasti cestovného ruchu a obyvateľmi, čím sa zabezpečia súdržné a inkluzívne prístupy a umožní sa organizáciám destinačného manažmentu koordinovať a propagovať diverzifikované miestne produkty cestovného ruchu; zdôrazňuje, že plány destinačného manažmentu by mali byť založené na jasných ukazovateľoch udržateľnosti a v prípade potreby na posúdení únosnosti, čím sa zabezpečí plánovanie založené na faktoch a dlhodobá konkurencieschopnosť;

34. konštatuje, že prijatie širšej regionálnej perspektívy v oblasti cestovného ruchu môže zlepšiť súdržnosť plánovania dopravy a cestovného ruchu, znížiť fragmentáciu politík a podporiť väčšiu spravodlivosť, integráciu a spoluprácu medzi oblasťami s rôznou úrovňou intenzity cestovného ruchu; zdôrazňuje kľúčovú úlohu miestnych a regionálnych orgánov pri formovaní stratégií udržateľného cestovného ruchu, rozvoji tematických kultúrnych trás, propagácii miestnej identity, ochrane kultúrneho a nehmotného dedičstva a podpore iniciatív v oblasti cestovného ruchu vedených komunitou; zároveň zdôrazňuje význam integrácie cestovného ruchu s regionálnymi stratégiami reindustrializácie a inteligentnej špecializácie, čím sa zabezpečí, aby cestovný ruch podporoval a dopĺňal diverzifikovanú výrobnú základňu namiesto toho, aby ju nahrádzal;

35. zdôrazňuje osobitnú zraniteľnosť destinácií s intenzívnym cestovným ruchom, kde sa stále viac prehlbuje odcudzenie miestnych obyvateľov, preťaženie infraštruktúry, rastúci vplyv na životné prostredie a ohrozenie miestnej kultúry a kultúrneho dedičstva; nabáda na zviditeľnenie menej navštevovaných regiónov a rozvoj regionálnych centier cestovného ruchu založených na kultúrnom dedičstve, gastronómii, prírode a miestnych kultúrnych činnostiach s cieľom posilniť miestnu excelentnosť a podporiť model udržateľného rastu, ktorý presahuje rámec nasýtenej ponuky cestovného ruchu založenej na slnku a plážach; okrem toho naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby financovali iniciatívy zamerané na revitalizáciu historických dedín a podporu tradičných miestnych výrobkov vrátane rozvoja zelených ciest a iných prírodných chodníkov a vytvorenia značky uznávajúcej výnimočné vidiecke a prírodné prostredie cestovného ruchu, podobnej tzv. systému modrej vlajky pre pláže;

36. konštatuje, že cestovanie na krátke vzdialenosti s nízkymi a nulovými emisiami posilňuje regionálnu súdržnosť tým, že zachováva hodnotu miestneho cestovného ruchu a posilňuje komunitný cestovný ruch riadený MSP vo vnútrozemských a poľnohospodárskych oblastiach; zdôrazňuje prínos cestovného ruchu v blízkosti k zmierneniu tlaku na preplnené destinácie a k udržaniu celoročnej hospodárskej činnosti, stability práce a demografickej odolnosti v riedko osídlených regiónoch; zdôrazňuje, že je potrebné posilniť krátke turistické

okruhy spájajúce návštevníkov s mikrovýrobcami, ako sú minipivovary, malí výrobcovia vína, remeselníci a kultúrne združenia; v tejto súvislosti podporuje vytváranie a uznávanie tematických miestnych sietí na úrovni EÚ s cieľom propagovať miestne a regionálne dedičstvo a posilniť kultúrny a regeneratívny cestovný ruch; upozorňuje na úlohu interaktívnych digitálnych nástrojov a tematických digitálnych platforiem, tematických interaktívnych máp a kalendárov podujatí pri uľahčovaní viditeľnosti a zviditeľňovaní miestnej excelentnosti;

37. zdôrazňuje pozitívnu úlohu kohéznych a rozvojových fondov pre cestovný ruch, kultúru a agropotravinárske investície; konštatuje, že regiónom využívajúcim tieto fondy by sa mala poskytovať pomoc pri zavádzaní metodík cestovného ruchu, ktoré integrujú plánovanie a implementáciu; vyzýva na posilnenie podpory EÚ pre agroturistiku a iniciatívy Z farmy na stôl a Z poľa na stôl, ktoré vytvárajú skutočné hodnotové reťazce a autentické turistické zážitky; zdôrazňuje, že tieto modely posilňujú vidiecke hospodárstvo, podporujú miestnych výrobcov, diverzifikujú ponuku cestovného ruchu a prispievajú k udržateľnému a kvalitnému cestovnému ruchu v celej EÚ;

38. poukazuje na to, že šport, aktívny pohyb a cestovný ruch vo voľnej prírode majú potenciál prispievať k regionálnemu rozvoju, podporovať zdravý životný štýl a zmierňovať sezónnosť a vyzýva na systematickejšie začleňovanie športovej infraštruktúry do rámcov cestovného ruchu; zdôrazňuje príležitosti, ktoré ponúka cestovný ruch v oblasti zdravotnej, kúpeľnej a medicínskej starostlivosti, najmä v starnúcich spoločnostiach, a vyzýva na vypracovanie noriem kvality a cezhraničnej spolupráce v tomto rastúcom odvetví; v tejto súvislosti zdôrazňuje potrebu zvyšovať povedomie o inklúzii a prístupnosti v cestovnom ruchu, zlepšovať ponuku a viditeľnosť prístupných služieb a rozvíjať cestovné ponuky, ktoré prinesú úžitok tak obyvateľom, ako aj návštevníkom, najmä starším ľuďom a osobám so zdravotným postihnutím;

39. opakuje, že odvetvie ubytovacích a stravovacích služieb tvorí ústredný pilier európskeho ekosystému cestovného ruchu a kultúrnej štruktúry, ktorý má úzke väzby s miestnymi MSP, kultúrnymi inštitúciami a regionálnymi trhmi práce, a zdôrazňuje zásadnú úlohu európskych reštaurácií, kaviarní a barov, najmä mikropodnikov a rodinných podnikov, pri vytváraní pracovných miest na všetkých úrovniach zručností a pri zachovávaní miestnej identity a kultúrneho dedičstva; vyzýva na prijatie politík, ktoré podporujú podniky v odvetví ubytovacích a pohostinských služieb pri poskytovaní vysokokvalitných zážitkov pre hostí, posilňovaní kultúrnej vitality, zlepšovaní kvality pracovných miest v tomto odvetví a vytváraní udržateľnej, dlhodobej hodnoty pre európske destinácie;

40. víta nariadenie o krátkodobom prenájme ubytovania[37] uplatniteľné vo všetkých členských štátoch od 20. mája 2026, ako pozitívny krok smerom k účinnejšiemu destinačnému manažmentu; vyjadruje však znepokojenie nad neregulovaným rastom krátkodobých prenájmov a ich vplyvom na bývanie, najmä pokiaľ ide o cenovú dostupnosť pre miestnych obyvateľov a kľúčových pracovníkov, na sociálnu súdržnosť vrátane vysídľovania obyvateľov a komunít z ich dlhoročného miesta v rámci miestnej úrovne a správy, ako aj na mestské a základné služby, ktoré majú priamy vplyv na život miestneho obyvateľstva; pripomína, že v rozsudku Súdneho dvora Európskej únie v spojených veciach C-724/18 a C-727/18[38] sa uvádza, že regulácia krátkodobých prenájmov na vnútroštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni môže byť odôvodnená legitímnym verejným záujmom za predpokladu, že prijaté opatrenia sú nevyhnutné, vhodné a primerané; vyzýva preto Komisiu, aby urýchlene navrhla právne predpisy a vytvorila ucelený a udržateľný rámec EÚ pre krátkodobé prenájmy založený na údajoch, v ktorých vymedzí normy pre poskytovanie služieb a jasné hostiteľské kategórie a umožní členským štátom vrátane regionálnych a miestnych orgánov uplatňovať primerané a na dôkazoch založené opatrenia, ako sú maximálny počet prenocovaní, systémy povolení, kompenzačné opatrenia a územné členenie, pričom pripomína, že politika bývania zostáva v prvom rade v kompetencii členských štátov;

41. opätovne zdôrazňuje, že cestovný ruch by sa mal považovať za strategickú príležitosť založenú na trvalo udržateľnej koexistencii návštevníkov a obyvateľov; je presvedčený, že krátkodobé prenájmy, založené na pôvodnej premise osobného vzťahu medzi hostiteľom a hosťom, môžu oživiť miestne zapojenie do cestovného ruchu a umožniť autentickejšie zážitky; konštatuje, že umožnenie využívania domov na účely cestovného ruchu môže rodinám poskytnúť dodatočný príjem a môže pomôcť financovať energeticky efektívne renovácie; zdôrazňuje však, že z toho, čo sa začalo ako model kolaboratívneho hospodárstva, sa čoraz viac stáva komercializované odvetvie, v ktorom momentálne do veľkej miery dominujú komerční hostitelia spravujúci viaceré nehnuteľnosti, ktorí často nepodliehajú povinnostiam zodpovedajúcim povinnostiam tradičných poskytovateľov ubytovania; požaduje jasné rozlíšenie medzi komerčnými a nekomerčnými krátkodobými prenájmami; zdôrazňuje, že akékoľvek regulačné opatrenia by mali zostať primerané,

---

37 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1028 z 11. apríla 2024 o zbere a poskytovaní údajov týkajúcich sa služieb krátkodobého prenájmu ubytovania a o zmene nariadenia (EÚ) 2018/1724 (Ú. v. EÚ L, 2024/1028, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1028/oj).

38 Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 22. septembra 2020, Cali Apartments SCI a HX/Procureur général près la cour d’appel de Paris a Ville de Paris, spojené veci C-724/18 a C-727/18, ECLI:EU:C:2020:743.

prispôsobené miestnym podmienkam a mali by zohľadňovať miestne hospodárstva a komunity cestovného ruchu a zároveň poskytovať členským štátom, regiónom a miestnym orgánom flexibilitu pri navrhovaní a vykonávaní opatrení prispôsobených ich osobitným miestnym podmienkam a trhom s bývaním;

42. zdôrazňuje potrebu spoľahlivých mechanizmov presadzovania s cieľom zabezpečiť, aby sa na digitálnych platformách uvádzali len krátkodobé prenájmy v súlade s predpismi, vzhľadom na ústrednú úlohu platforiem na trhu s krátkodobým prenájmom a aby sa nezákonné krátkodobé prenájmy identifikované orgánmi bezodkladne odstránili; ďalej zdôrazňuje, že sú nevyhnutné jasné povinnosti platforiem v oblasti náležitej starostlivosti vrátane overovania registračných čísel, podporované posilnenými kontrolnými mechanizmami na predchádzanie podvodným alebo neplatným registráciám a účinnými mechanizmami oznamovania a prijímania opatrení a odstraňovania s cieľom zabezpečiť rýchle odstránenie neplatných ponúk krátkodobých prenájmov; zdôrazňuje, že nový legislatívny rámec by mal poskytovať aj spoľahlivé mechanizmy na podporu presadzovania a dodržiavania vnútroštátnych alebo miestnych pravidiel zameraných na riadenie ponuky krátkodobých prenájmov vrátane účinného uplatňovania maximálneho počtu prenocovaní alebo iných opatrení, ako sú požiadavky na zmiernenie hluku;

43. v tejto súvislosti poukazuje na to, že v turistických destináciách s určitými štrukturálnymi a geografickými obmedzeniami, ako sú ostrovy, najvzdialenejšie regióny a určité pobrežné oblasti, tlaky na trhu súvisiace s cestovným ruchom spolu s nedostatočným cenovo dostupným a nájomným bývaním zhoršujú krízu v oblasti bývania; požaduje opatrenia politiky súdržnosti prispôsobené týmto osobitným podmienkam v súlade s článkami 174 a 349 Zmluvy o fungovaní Európskej únie;

44. berie na vedomie súčasné obmedzenia environmentálnej značky EÚ; uznáva, že v európskom odvetví cestovného ruchu treba uplatňovať jednotný prístup k značke udržateľnosti, ktorý umožní vytvorenie jednotného a transparentného rámca, ktorý podporí udržateľný rozvoj, vzájomné vzdelávanie a budovanie kapacít, posilní dôveru spotrebiteľov a zvýši konkurencieschopnosť, efektívnosť a globálnu viditeľnosť európskych podnikov a destinácií v oblasti cestovného ruchu, čím sa Európa stane celosvetovým vzorom pre udržateľný cestovný ruch; zdôrazňuje, že harmonizácia neznamená používanie jednotného osvedčenia, ale skôr používanie spoločnej metodiky na preskúmanie a stanovenie jasných noriem alebo kritérií; zdôrazňuje význam certifikácie akreditovanou nezávislou treťou stranou s cieľom zabezpečiť, aby boli tvrdenia o udržateľnosti odôvodnené v súlade s regulačným rámcom EÚ vrátane smernice o posilnení postavenia

spotrebiteľov[39]; dôrazne vyzýva na rozšírenie pôsobnosti na ďalšie segmenty hodnotového reťazca cestovného ruchu, vrátane spoločností prevádzkujúcich výletné plavby, cestovných kancelárií, služieb v oblasti stretnutí, incentív, konferencií a výstav, atrakcií, stravovacích a pohostinských služieb, destinácií a cestovného ruchu ústretového voči komunitám, ktorý aktívne zapája miestnych obyvateľov s cieľom podporiť udržateľný prechod založený na dôkladných posúdeniach vplyvu a konzultáciách so zainteresovanými stranami; zároveň zdôrazňuje, že značka udržateľnosti pre celú EÚ by mala zostať dobrovoľná, primeraná, nákladovo efektívna, jednoducho použiteľná pre MSP a podporená odbornou prípravou a finančnými stimulmi, aby sa zabránilo neprimeranému administratívnemu zaťaženiu malých podnikov v oblasti cestovného ruchu;

45. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby podporovali prechod cestovného ruchu na model obehového hospodárstva presadzovaním opatrení, ktoré zlepšujú efektívnosť hospodárenia s vodou, energiou a odpadom, obmedzujú nadmernú spotrebu, zabraňujú degradácii biotopov, chránia biodiverzitu a minimalizujú environmentálnu stopu činností cestovného ruchu v destináciách, pričom sa riadia rozhodovaním založeným na údajoch; zároveň vyzýva Komisiu, aby zintenzívnila podporu inovácií s cieľom znížiť plytvanie potravinami a zohľadnila ju v príslušných programoch; ďalej naliehavo vyzýva na podporu krátkych dodávateľských reťazcov v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb uľahčením vstupu na trh pre mikropodniky, malé a stredné podniky vrátane malých poľnohospodárskych podnikov a remeselníkov;

46. uznáva, že odvetvie cestovného ruchu podniká významné kroky na zníženie svojej environmentálnej stopy vrátane postupného vyraďovania jednorazových fliaš na vodu, zlepšenia energeticky efektívneho osvetlenia a systémov na úsporu vody, predĺženia životnosti nábytku opravou a opätovným použitím a zníženia plytvania potravinami, pričom pevný legislatívny rámec v tejto oblasti stanovujú nedávne právne predpisy EÚ, ako je smernica o jednorazových plastoch a nariadenie o obaloch a odpade z obalov[40], ktoré sú v procese implementácie; vyzýva Komisiu, aby vypracovala

---

39 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/825 z 28. februára 2024, ktorou sa menia smernice 2005/29/ES a 2011/83/EÚ, pokiaľ ide o posilnenie postavenia spotrebiteľov v rámci zelenej transformácie prostredníctvom lepšej ochrany pred nekalými praktikami a prostredníctvom lepšieho informovania (Ú. v. EÚ L, 2024/825, 6.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/825/oj).

40 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2025/40 z 19. decembra 2024 o obaloch a odpade z obalov, o zmene nariadenia (EÚ) 2019/1020 a smernice (EÚ) 2019/904 a o zrušení smernice 94/62/ES (Ú. v. EÚ L, 2025/40, 22.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj).

štúdiu s cieľom identifikovať a posúdiť nedostatky v smernici o jednorazových plastoch v súvislosti s ubytovacími a stravovacími službami, a aby navrhla opatrenia na odstránenie týchto nedostatkov, a to aj poskytnutím podpory pri implementácii a stimulov pre odvetvie s cieľom urýchliť, kdekoľvek je to možné, postupné vyraďovanie jednorazových plastov v odvetví cestovného ruchu a ubytovacích a pohostinských služieb v EÚ, a to na základe realistického časového rámca prechodu a s podporou posúdenia vplyvu, vedeckých údajov a konzultácií so zainteresovanými stranami, pričom sa zabezpečí, aby malým prevádzkovateľom nevznikli neprimerané náklady;

47. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby prešli od reaktívneho k proaktívnemu riadeniu rozvoja cestovného ruchu podporovanému lepšou výmenou údajov, a aby zhromažďovali, analyzovali a využívali údaje na destinačný manažment a podávania správ o udržateľnosti, pričom zdôrazňuje, že tento prechod by pomohol zabezpečiť udržateľný a kvalitný cestovný ruch; zdôrazňuje, že koordinovaná výmena údajov na všetkých úrovniach umožňuje monitorovanie v reálnom čase a inteligentné prognózovanie, čo poskytuje destináciám možnosť riadiť toky návštevníkov kultúrnych a prírodných atrakcií, predchádzať preplneniu, spravovať zdroje, podporovať úsilie o znižovanie sezónnosti a pružne sa prispôsobovať zmenám; zdôrazňuje skutočnosť, že rýchly vývoj generatívnej umelej inteligencie so sebou nesie riziko, že na trhu cestovného ruchu budú odmeňovaní veľkí a technologicky vyspelí hráči, čo prehĺbi existujúce nerovnosti a mnohé destinácie a malé a stredné podniky zostanú pozadu, ak podpora a budovanie kapacít nebudú držať krok; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby poskytla cielené financovanie a usmernenia týkajúce sa finančných nástrojov pre MSP s cieľom podporiť využívanie údajov, digitalizáciu a zavádzanie umelej inteligencie v sektore cestovného ruchu;

48. vyzýva na systémový prístup k cestovnému ruchu, ktorý by nahradil roztrieštenú logiku založenú na trhu alebo produktoch integrovanými modelmi riadenia; podporuje vytvorenie komplexných ukazovateľov, ktoré budú okrem iného zahŕňať tvorbu kvalitných pracovných miest, podmienky zamestnávania, blahobyt miestnych komunít, efektívne využívanie zdrojov, zhoršovanie životného prostredia a emisie uhlíka, a to na základe globálne prijateľných metodík výpočtu, s cieľom podporiť transparentnú tvorbu politík, usmerňovať zodpovedné investície a umožniť porovnateľnosť údajov medzi destináciami; víta vypracovanie celosvetovo uznávaného a harmonizovaného súboru ukazovateľov udržateľného cestovného ruchu na úrovni destinácií a konštatuje, že túto metodiku práve testuje kompetenčné centrum EÚ pre správu údajov v inteligentných destináciách (D3HUB) s prispením 40 európskych organizácií destinačného manažmentu a Európskeho systému ukazovateľov cestovného ruchu (ETIS); trvá na tom, že prístup k ukazovateľom udržateľného cestovného ruchu na úrovni EÚ by mal byť plne zlučiteľný s existujúcimi rámcami, ako je

štatistický rámec na meranie udržateľnosti cestovného ruchu alebo metodický rámec pre satelitné účty cestovného ruchu, čo umožní účinnú normalizáciu a referenčné porovnávanie a zabezpečí zjednodušené postupy podávania správ, ktoré znížia administratívne požiadavky na podniky v oblasti cestovného ruchu;

49. zdôrazňuje, že viacúrovňové riadenie zamerané na údaje je nevyhnutné na dosiahnutie udržateľnosti a efektívne zvládanie nepredvídateľných kríz, ako sú pandémie a iné krízy súvisiace so zdravím, geopolitické otrasy, extrémne klimatické a prírodné udalosti, narušenia spôsobené ľudskou činnosťou alebo technológiami a hospodárske poklesy, ako aj narastajúce štrukturálne krízy, ako je demografický úpadok, úbytok obyvateľstva a nedostatok bývania; zdôrazňuje potrebu zahrnúť nákladnú dopravu a logistiku do nástrojov pripravenosti na krízu vzhľadom na ich zásadný význam pre zabezpečenie kontinuity cestovných služieb a dodávateľských reťazcov; so znepokojením konštatuje, že zavádzanie spoločného európskeho dátového priestoru pre cestovný ruch sa spomaľuje, pretože zainteresované strany sa zdráhajú zdieľať údaje, čo je spôsobené výhradami súvisiacimi s technológiami, dátovou suverenitou, dôverou, právnymi rizikami a nákladmi; poukazuje na prehľad cestovného ruchu EÚ a platformu D3HUB ako presvedčivé príklady toho, ako môžu súhrnné poznatky na úrovni EÚ usmerňovať miestne opatrenia a prispievať k zachovávaniu dodávateľských reťazcov cestovného ruchu v časoch neistoty; opätovne poukazuje na to, že tieto mechanizmy zabezpečujú, aby organizácie destinačného manažmentu a MSP mali zjednodušený prístup k interoperabilným údajom na podporu rozhodovania založeného na dôkazoch, čím posilňujú a chránia odolnosť v rámci svojich hodnotových reťazcov; okrem toho zdôrazňuje prínos D3HUB k pomoci turistickým destináciám pri strategickom využívaní údajov, zdôrazňuje, že táto iniciatíva je nevyhnutná na posilnenie riadenia založeného na údajoch a prípravu odvetvia na digitálnu transformáciu, a vyzýva Komisiu, aby zabezpečila jej kontinuitu po roku 2026 v súlade so strategickými cieľmi EÚ;

50. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vytvorili centralizovanú platformu založenú na overiteľných údajoch na mapovanie významných udalostí v celej EÚ, ktoré môžu vyvolať miestne narušenia, najmä v zraniteľných regiónoch, a aby zriadili špecializovaný európsky mechanizmus krízového riadenia pre cestovný ruch s cieľom posilniť pripravenosť, prevenciu kríz a odolnosť voči budúcim krízam; vyzýva Komisiu, aby tento mechanizmus ďalej integrovala s pokročilými nástrojmi pripravenosti na krízy a opatreniami rýchlej reakcie vrátane systémov včasného varovania, plánovania pre prípad nepredvídaných udalostí, strategickej dopravnej infraštruktúry a koridorov a cielenej podpory prostredníctvom flexibilných postupov s cieľom zvýšiť odolnosť a bezpečnosť cestovného ruchu;

51. konštatuje, že technologické a environmentálne povedomie sú hnacou silou prechodu od pasívneho pozorovania k účelným, personalizovaným a zodpovedným krokom; zdôrazňuje potenciál odporúčacích systémov vytvárajúcich itineráre pre rozvoj pomalého cestovného ruchu, ako je cyklistika a turistika, ktorý prináša prospech miestnym MSP, komunitám, miestnym výrobcom, vrátane tých, ktorí sú uznaní na základe zemepisných označení, ako aj kultúram a produktom; trvá však na tom, že na využitie tohto potenciálu musí toto odvetvie začleniť do hodnotového reťazca cestovného ruchu tak miestne skupiny a občanov, ako aj veľké korporácie, napríklad prostredníctvom odbornej podpory pri využívaní digitálnych nástrojov, zriadenia rád zložených z viacerých zainteresovaných strán s konzultačnou a poradenskou úlohou v oblasti licencií, únosnosti, obmedzení a plánovania, ako aj diverzifikácie ponúk s cieľom znížiť závislosť od trhu a sezónnosti; vyzýva členské štáty, aby podporovali vzdelávacie iniciatívy v školách a širšie osvetové kampane s cieľom zvýšiť povedomie o postupoch v oblasti udržateľného cestovného ruchu;

Formovanie budúcnosti cestovného ruchu prostredníctvom zručností a kultúrnej angažovanosti

52. zdôrazňuje, že kvalifikovaná a oceňovaná kvalitná pracovná sila je základom hospodárstva európskeho cestovného ruchu; konštatuje, že štrukturálne výzvy, ako sú nízke mzdy v určitých odvetviach cestovného ruchu, neformálne zamestnanie, práca na čiastočný úväzok a nedeklarovaná práca, sezónnosť, obmedzená odborná príprava a niekedy zlé pracovné podmienky, naďalej spôsobujú nedostatok pracovnej sily a zručností v cestovnom ruchu, ktorý ešte zhoršuje pretrvávajúca rodová nerovnosť, keďže ženy predstavujú väčšinu pracovnej sily v cestovnom ruchu a prevažujú v nízko platených, pracovne náročných a dočasných zamestnaniach; uznáva, že v niektorých členských štátoch došlo k pokroku v zlepšovaní pracovných podmienok, úpravy pracovného času a odmeňovania, a to aj prostredníctvom aktualizovaných kolektívnych zmlúv po pandémii COVID-19; vyzýva však na ďalší pokrok smerom k pracovnému trhu v oblasti cestovného ruchu založenému na kvalitných pracovných miestach, spravodlivých mzdách, spoľahlivej sociálnej ochrane a celoročnom zamestnávaní, a to aj mimo sezóny; zároveň upozorňuje na hodnotu platenej odbornej prípravy počas pracovného času a na význam rozšírenia týchto príležitostí na sezónnych pracovníkov mimo sezóny;

53. upozorňuje na čoraz väčší dopyt po adaptabilnej pracovnej sile odolnej voči krízam, vybavenej digitálnymi a zelenými zručnosťami, ktorá umožní zaviesť inovatívne riešenia, ktoré vyvažujú hospodársky rast so správou životného prostredia; zdôrazňuje, že digitálna a zelená transformácia ponúka príležitosti na vytvorenie lepších, bezpečnejších a odolnejších pracovných miest v hodnotových reťazcoch cestovného ruchu, a naliehavo žiada, aby sa tieto

príležitosti v plnej miere využívali, a to aj prostredníctvom spolupráce s regionálnymi a miestnymi samosprávami pri navrhovaní špecializovaných programov odbornej prípravy pre odborníkov v oblasti cestovného ruchu;

54. požaduje koordinovaný celoeurópsky program na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu pracovnej sily v cestovnom ruchu v súlade s paktom o zručnostiach s cieľom riešiť nedostatok pracovnej sily, zlepšiť pracovné podmienky, prekonať prekážky mobility, reagovať na vyvíjajúce sa požiadavky na zručnosti a posilniť dlhodobú atraktívnosť a konkurencieschopnosť odvetvia, zabezpečiť trvalú hodnotu pre európske destinácie a podporovať európsky spôsob života; navrhuje, aby sa zaviedol preukaz zručností v oblasti cestovného ruchu, ktorý by bol navrhnutý v úzkej spolupráci so sociálnymi partnermi a uznávaný vo všetkých členských štátoch a odvetviach cestovného ruchu, a slúžil by ako doklad akreditovanej odbornej prípravy, zručností, kvalifikácií a odbornej praxe; navrhuje, aby sa odborná príprava poskytovala a spolufinancovala prostredníctvom programov EÚ vrátane Európskeho sociálneho fondu plus, programu Erasmus+, Programu pre jednotný trh a programu Digitálna Európa;

55. zdôrazňuje, že zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikácia musia ísť ruka v ruke s ocenením každej úlohy, od medziľudských vzťahov, ktoré sú nevyhnutné na poskytovanie vysokokvalitných a kultúrne prispôsobených služieb, až po fyzicky náročné úlohy, ktoré podporujú mnohé služby cestovného ruchu, pričom sa zabezpečí, aby pri prechode odvetvia na modely viac založené na digitálnych technológiách nebol opomenutý žiadny z týchto aspektov; konštatuje, že mäkké zručnosti aj fyzická práca sú z hospodárskeho a politického hľadiska naďalej podhodnotené a často im chýba formálne uznanie, odborná príprava alebo odmeňovanie porovnateľné s technickými alebo riadiacimi úlohami; žiada, aby sa tieto zručnosti a úlohy náležite uznávali, oceňovali a odmeňovali, pretože je to nevyhnutné na zvyšovanie kvality pracovných miest, presadzovanie rodovej rovnosti a zabezpečenie toho, aby bol ľudský rozmer cestovného ruchu v rámci európskeho modelu cestovného ruchu plne uznaný a podporovaný;

56. podporuje užšiu spoluprácu medzi podnikmi v cestovnom ruchu, poskytovateľmi vzdelávania a verejnými orgánmi s cieľom podporovať kvalitné vzdelávacie programy a učňovskú prípravu a reagovať na budúce požiadavky na zručnosti; zdôrazňuje dôležitosť cielených iniciatív ako sú učebné osnovy prispôsobené potrebám odvetvia, jasné kariérne cesty a mentorské programy, ktoré zvyšujú atraktívnosť kariéry v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb pre mladých ľudí a pomôžu vytvoriť silnejšiu a kvalifikovanejšiu pracovnú silu v tomto odvetví; trvá na tom, aby sa tieto iniciatívy prejavili v kvalitných výsledkoch v oblasti zamestnanosti, vrátane dlhodobých zmlúv, skutočných príležitostí na kariérny postup a zvyšovania

miezd;

57. zdôrazňuje, že kultúra, ktorá je hlboko previazaná s naším spôsobom života, má zásadný význam pre príťažlivosť európskeho cestovného ruchu a pre našu národnú a európsku identitu; pripomína, že táto kultúrna štruktúra zahŕňa okrem mnohých iných prvkov udržateľné tradície, archeologické dedičstvo a miestne jazyky, ktorých zachovanie odzrkadľuje skutočný rešpekt voči regionálnej a národnej identite a kontinuitu miestnych komunít; víta úsilie niektorých členských štátov o navrátenie kultúrnych diel a artefaktov do ich miest pôvodu; zdôrazňuje nový strategický rámec Kultúrneho kompasu pre Európu ako kľúčový nástroj na posilnenie kultúrneho rozmeru politík EÚ; vyzýva Komisiu, aby vzhľadom na rozmanitú a bohatú ponuku cestovného ruchu v EÚ umiestnila stimuly EÚ, ako sú DiscoverEU, Európske hlavné mestá kultúry a značka „Európske dedičstvo“, do popredia podpory Destinácie Európa v rámci novej stratégie udržateľného cestovného ruchu;

58. oceňuje kľúčovú úlohu profesionálnych pracovníkov v oblasti kultúry, miestnych organizácií a dobrovoľníkov ako ochrancov európskeho kultúrneho dedičstva, ktorých práca siaha od údržby a ochrany lokalít až po zapojenie verejnosti prostredníctvom osvetových aktivít pre verejnosť a prehliadok so sprievodcom; zdôrazňuje ich úlohu pri posilňovaní jedinečnosti a atraktívnosti Európy ako globálnej turistickej destinácie; konštatuje, že neisté pracovné podmienky a neprimerané odmeňovanie často neodrážajú hodnotu ich príspevku k ochrane a odovzdávaniu európskeho kultúrneho dedičstva, čo je situácia, ktorá sa môže ešte zhoršiť zvýšením konkurenčného tlaku zo strany platforiem, ktoré znižujú ceny kultúrnych prehliadok a sprievodcovských služieb prostredníctvom prepitného a registračných poplatkov;

59. v tejto súvislosti oceňuje pozoruhodné odhodlanie dobrovoľníkov, ktorí venujú značnú časť svojho voľného času, vrátane dovolenky, na podporu zachovania kultúry v Európe; vyzýva Komisiu, aby v spolupráci s členskými štátmi navrhla usmernenia s cieľom stimulovať jednotlivcov a umožniť im zapojiť sa do kultúrneho dobrovoľníctva, a to aj prostredníctvom podporných opatrení, ktoré uľahčujú účasť a podporujú uznávanie kultúrnych dobrovoľníkov v celej EÚ; zdôrazňuje, že podpora dobrovoľníctva v kultúre posilňuje ciele Európskeho roka zručností a posilňuje súčasné programy EÚ, ako je Erasmus+, podporou medzigeneračného vzdelávania, výmeny zručností a hlbšej kultúrnej angažovanosti; zdôrazňuje, že dlhodobým cieľom je profesionalizácia, a vyzýva na vytvorenie programu „od vášne k profesii“, ktorý by umožňoval odbornú prípravu, certifikáciu a spravodlivé odmeňovanie, spolufinancované prostredníctvom programov Erasmus+, Kreatívna Európa a Európsky sociálny fond plus, s cieľom pomôcť tým, ktorí uchovávajú našu identitu vytvoriť životaschopnú kariéru podľa vlastného výberu; zdôrazňuje, že tento systém by mal zostať dobrovoľný, pričom kultúrne voľno by nemalo

byť nikdy nemalo byť viazané na profesijné záväzky; nabáda členské štáty, aby podporovali dobrovoľníctvo spôsobmi, ktoré obohacujú kultúrny život a dopĺňajú profesionálne zamestnanie v kultúre, namiesto toho, aby ho nahrádzali;

60. zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť, aby sa v rámci budúceho VFR sprístupnili finančné prostriedky EÚ na nehmotné dedičstvo s cieľom poskytnúť priamu podporu iniciatívam, ktoré chránia a prezentujú kultúrne tradície – od námorných a plavebných praktík, ako je plavba, až po miestne jazyky a remeselnú výrobu vrátane zemepisných označení – čím sa zabezpečí ich medzigeneračný prenos a posilní zapojenie komunít do udržateľného a zodpovedného cestovného ruchu; zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť spravodlivé uznanie pre tých, ktorí investujú do kultúrneho dedičstva a zručností, a že treba takisto oceňovať iniciatívy v oblasti cestovného ruchu vedené pôvodným obyvateľstvom a komunitami, ktoré uchovávajú vedomosti predkov, chránia biodiverzitu a podporujú autentické zážitky rešpektujúce kultúru, ktoré zachovávajú miestne živobytia; vyzýva okrem toho na financovanie EÚ na podporu združení výrobcov, ktoré sa usilujú o registráciu zemepisného označenia podľa nariadenia (EÚ) 2023/2411[41], pričom to uznáva ako kľúčový nástroj na posilnenie regionálneho remeselného dedičstva;

61. zdôrazňuje, že financované projekty by mali podporovať prenos poznatkov medzi oblasťami a sektormi a využívať strategický potenciál cestovného ruchu na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva a posilňovanie jeho sociálnych a ekonomických prínosov pre miestne komunity, a to s vyrovnanejším územným rozložením a spravodlivejším rozdelením hodnoty v rámci hodnotového reťazca cestovného ruchu; okrem toho poukazuje na to, že financovanie by malo uprednostňovať projekty, ktoré podporujú územnú súdržnosť, najmä v regiónoch, kde je nehmotné dedičstvo najviac ohrozené a kde kultúrny cestovný ruch môže podporiť miestny rozvoj a udržanie obyvateľstva; zdôrazňuje úlohu verejno-súkromných partnerstiev pri posilňovaní schopnosti odvetvia cestovného ruchu chrániť, propagovať a zhodnocovať kultúrne dedičstvo a vyzýva na hlbšiu spoluprácu medzi orgánmi, priemyslom a aktérmi v komunite s cieľom maximalizovať udržateľné výsledky;

62. vyzýva, aby sa Európskemu parlamentu každoročne podávali správy o pokroku smerom k udržateľnému cestovnému ruchu, a to na základe operačného zavádzania prehľadu cestovného ruchu EÚ a merateľných ukazovateľov týkajúcich sa životného prostredia, prepojenosti, pripravenosti infraštruktúry, kvality zamestnanosti a

---

41 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2411 z 18. októbra 2023 o ochrane zemepisných označení remeselných a priemyselných výrobkov a o zmene nariadení (EÚ) 2017/1001 a (EÚ) 2019/1753 (Ú. v. EÚ L, 2023/2411, 27.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2411/oj).

blahobytu miestnych komunít s cieľom poskytnúť informácie pre rozhodnutia o financovaní a budúce reformy;

°

° °

63. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii a vládam a parlamentom členských štátov.